

# МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 19 (468)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ  
13 жовтня 2018 року



..... ФОРУМ ●

..... СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА ●

## У ТЕРНОПОЛІ ВІДБУВСЯ XVII КОНГРЕС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

**З 1990-го щодва роки конгреси Світової федерації українських лікарських товариств відбуваються в різних містах України й є незамінним майданчиком для спілкування лікарів різних спеціальностей та обговорення нагальних питань сучасної охорони здоров'я, визначення стратегічних напрямків розвитку медичної науки. На цьогорічний форум, зорганізований на базі Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського за підтримки обласної державної адміністрації, обласної ради та Тернопільської міської ради, приїхали кращі лікарі й науковці – медики з усіх куточків України, а також з інших країн – США, Німеччини, Бразилії, Польщі... Урочиста церемонія відкриття відбулася в залі обласного академічного українського драматичного театру імені Т.Г.Шевченка.**

З вітальним словом до присутніх звернувся завідувач кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти ТДМУ, заслужений діяч науки і техніки України, голова ГО «Українське лікарське товариство Тернопілля», голова Асоціації хірургів Тернопілля, професор Ігор Дзюбановський:

– XVII конгрес СФУЛТУ – знакова подія. Згідно з рішенням правління Всеукраїнського лікарського товариства та Світової федерації Українських лікарських товариств форум відбувається в Тернополі на базі ТДМУ, який у незалежних світових рейтингах займає лідерські позиції серед закладів вищої освіти, а за рейтингами Міносвіти та Мінорони здоров'я є найкращим в Україні.

Професор Ігор Дзюбановський висловив вдячність президенту Світової федерації українських лікарських товариств, професору Андрію Базилевичу, голові правління Всеукраїнського лікарського товариства Миколі Тищуку, ректорові ТДМУ Михайлу Корді, голові Тернопільської ОДА Степанові Барні, голові обласної ради Вікторіві Овчаруку, міському голові Тернополя Сергію Надалу за активну підтримку та сприяння в організації XVII конгресу СФУЛТУ.

Після урочистого відкриття форуму хор

ТДМУ виконав Державний гімн України. На плідну працю учасників конгресу благословили владика Нестор, архієпископ Тернопільський і Кременецький, та владика Теодор, єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівський.

– Сьогодні кращі лікарі України та світу зібралися в гостинному Тернополі, щоб обговорити питання розвитку й подальшого укріплення опіки над здоров'ям українців. Лікар – це покликання. Як і священник, лікар супроводжує людину від народження і до закінчення її земного життя, – звернувся до присутніх владика Нестор. – Нехай милосердний Господь благословить роботу конгресу, благословить вашу щоденну працю, спрямовану на те, щоб люди були здоровими, а держава – благополучною.

Владика Теодор зачитав вітального листа від архієпископа Тернопільсько-Зборівського, митрополита Василя Семенюка, в якому, зокрема, зазначалося: «Світова федерація українських лікарських товариств розпочала свою діяльність коли український народ перебував у неволі радянської системи. Українські медики, розсіяні по всьому світу, об'єднавшись у товариства, свідчили про свій народ значними досягненнями в галузі медицини. Важливим є ваш внесок у діяльність СФУЛТУ після здобуття Україною незалежності. Нині це об'єднання – найкращий майданчик для обміну знаннями й досвідом, а ви є кращими синами та доньками українського народу, бо з посвятою і відданістю йому служите».

Відтак прозвучав духовний гімн-молитва «Боже великий єдиний» у виконанні хору ТДМУ. Хвилиною мовчання присутні вшанували світлу пам'ять медиків, які надавали медичну допомогу в зоні бойових дій на сході України та загинули, виконуючи свій обов'язок. Ігор Дзюбановський назвав приголомшливі дані: 106 медиків віддали своє життя в цій гібридній війні Росії проти України.

Від імені учасників конгресу його представники поклали квіти до підніжжя пам'ятника Тарасові Шевченку.

Присутніх на форумі тепло привітала голова СФУЛТУ у США Роксоляна Горбова, наголосивши, що українські лікарі за кордоном пишуться тим, що в Україні лікарська федерація та медицина йдуть шляхом розвитку й впровадження світових стандартів.

(Продовження на стор. 3)



Наталія БОЙКО – студентка 5 курсу медичного факультету

Стор. 9

| У НОМЕРІ |

Стор. 5

### ПРОФЕСОР АРСЕН ГУДИМА ОТРИМАВ ДЕРЖАВНУ ПРЕМІЮ УКРАЇНИ



Згідно з Указом Президента України №301/2018 «Про присудження Державних премій України в галузі освіти 2018 року» завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини ТДМУ, професор Арсен Гудима отримав Державну премію у номінації «Наукові досягнення в галузі освіти» за цикл публікацій «Реформування військово-медичної освіти: теоретико-методологічне обґрунтування і практичне впровадження системи підготовки медичних фахівців для сил оборони та медицини катастроф».

Стор. 6-8

### ПРОФЕСОР ІГОР ВЕНГЕР: «ХІРУРГІЯ ВИМАГАЄ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ТА САМОВІДДАЧІ»

Ім'я завідувача кафедри хірургії № 2 факультету іноземних студентів, професора ТДМУ Ігоря Венгера відоме багатьом країнам, бо його руки врятували не одне людське життя чи позбавили болю, страждань.

У науковому медичному доробку Ігоря Касяновича – 34 патенти на корисну модель, 262 наукові праці, численні монографії, три підручники та посібники у співавторстві. Вже понад 30 років він у судинній хірургії. Професор переконаний: жодні медичні технології не можуть замінити особистості лікаря – кваліфікованого та компетентного спеціаліста, співчутливої людини.



# ТДМУ УКЛАВ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ З UNICHECK ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАСАД АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Сервіс онлайн-пошуку плагіату Unicheck було представлено під час зустрічі з представниками Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 25 вересня. Відтепер ТДМУ перевірятиме дисертаційні та наукові роботи за допомогою надсучасного сервісу пошуку на плагіат Unicheck, адже він може працювати з текстами 22 мовами в різних форматах (PDF, DOC, DOCX, XLS, XLSX, PPT, PPTX, ODT, ODS, ODP, RTF, PAGES, TXT, HTM, HTML, Google Docs via Google Drive), а для перевірки однієї сторінки тексту необхідно 20 секунд.

Відповідну угоду, що надає можливість доступу до сервісу Unicheck, 25 вересня підписали проректор ТДМУ з науково-педагогічної роботи, доктор медичних наук, професор Аркадій Шульгай та директор компанії ТОВ «Антиплагіат» (сервіс пошуку на плагіат Unicheck) Андрій Сідлярєнко.

Місія Unicheck – підвищити якість освіти в Україні за рахунок впровадження засад академічної доброчесності в університетську культуру та покращення академічної мотивації студентів і викладачів. Задля її реалізації проводять конкурси з академічної доброчесності, готують методичні посібники з академічної



доброчесності, та проводять для ЗВО України заходи щодо покращення якості написання академічних і наукових робіт, а на початку квітня ТОВ «Антиплагіат» (Unicheck) та Міністерство освіти і науки України уклали Меморандум, згідно з яким українські виші отримали можливість найближчі 7 років безкоштовно використовувати надсучасний сервіс перевірки наукових робіт на плагіат.

Водночас ТДМУ давно є учасником Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP та приділяєм цьому питанню багато уваги.

«Кожна людина повинна щось створити і, як сказав Ілон Маск, через 20-25 років 80% людей, які зараз виконують механічні функції, стануть непотрібними, а залишиться лише 20% креативних людей, які здатні продукувати думку. І саме ці люди будуть успішними. Тобто треба вчитися продукувати власну думку і цю думку втілювати в життя, і саме це стане запорукою успіху в майбутньому. А все решта, яке переписується одне з одного, відійде в минуле та ніякої перспективи в цьому не буде», – зазначив під час зустрічі проректор з наукової роботи,

заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор Іван Кліщ.

Професор також впевнений, що система контролю використання плагіату в наукових роботах і дотримання принципів академічної доброчесності з часом запрацює в Україні на такому ж рівні, як і в інших країнах.

«Наприклад, у США, де, по суті, наявність плагіату позбавляє тебе перспективи взагалі навчатися. Якщо в тебе виявили плагіат, то тебе відраховують з університету й далі дороги немає. Тому до цього треба привчитися, бо наша система була такою, що, на жаль, навіть сприяла плагіату, а це призводить до того, що стає менше людей креативних, які можуть самі розвивати та продукувати ідеї. А власне, ідея та її втілення – це і є основне завдання молодої людини, яка хоче чогось домогтися в житті», – додав він.

Нині число користувачів сервісу Unicheck становить майже 1,5 мільйонів у всьому світі. Сервіс пошуку плагіату Unicheck вже успішно використовують понад 90 українських та 350 іноземних навчальних закладів, зокрема, у США, Іспанії, Бельгії, Нідерландах, Індії, Латинській Америці, Австралії тощо. Серед них: University of Tennessee (США), Universidad Rey Juan Carlos (Іспанія),

Connections Education®Pearson (США), Universidad Complutense de Madrid (Іспанія), Western Governors University (США) та інші.

Сервіс працює як у мережі Інтернет, так і в інтеграції з навчальними системами (Moodle, Canvas, Blackboard, Schoology, Google Classroom та ін.). Завдяки зручному функціоналу сервіс дозволяє порівнювати наукові роботи не лише з інтернет-джерелами, а й академічною базою закладу освіти, а також з усіма документами в певному обліковому записі.

Документи в Unicheck можна завантажувати з комп'ютера, Google Drive, OneDrive або Dropbox, а параметри чутливості пошуку текстових збігів налаштовувати індивідуально. Unicheck не лише надає користувачам зручний інтерфейс та оперативні результати, але й дає можливість формувати власні цінові моделі, які відповідатимуть потребам і бюджету закладу.

Сервіс Unicheck може застосовуватися як для індивідуального використання – студентами, журналістами, письменниками, публіцистами, вчителями – так і для корпоративного використання в школах, коледжах, закладах вищої освіти, видавництвах, рекламних агентствах тощо.

**Прес-служба ТДМУ**

## НАШ УНІВЕРСИТЕТ ПЕРШИЙ СЕРЕД МЕДИЧНИХ ВИШІВ У РЕЙТИНГУ UNIRANK

Нещодавно вебметричний рейтинг університетів UniRank (University Ranking) оприлюднив результати за 2018 рік. До переліку найкращих університетів України увійшов 171 заклад вищої освіти нашої держави. Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського посів першу позицію серед медичних вишів і восьму – у загальному підсумку.

Під час оцінювання діяльності університетів UniRank брав до уваги якість надання освіти, наявність ліцензій на здійснення освітньої діяльності, навчання студентів щонайменше за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», а також можливість здобути магістерський рівень та навчатися в аспірантурі.

Головна мета засновників рейтингу – визначити найпопулярніші українські університети на основі достовірних, неупереджених відомостей, наданих незалежними веб-джерелами, а не самими університетами.

**Прес-служба ТДМУ**

## ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ХІХ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНГРЕСІ КАРДІОЛОГІВ УКРАЇНИ

Делегація науковців ТДМУ у складі професорів Миколи Шведа, Мар'яна Гребенюка, Надії Яреми та доцента Лариси Левицької взяли участь у ХІХ Національному конгресі кардіологів України, який відбувся в Києві. Розпочали роботу з презентації нової монографії професора Миколи Шведа та доцента Лариси Левицької «Сучасні технології відновного лікування хворих з гострим коронарним синдромом».

Другий день роботи з'їзду був плідним для науковців-кардіологів ТДМУ. На секції аритмології провідні експерти України на чолі з професором Олегом Сичовим упродовж дня ділилися найновішою інформацією про ведення пацієнтів з аритміями. Сесію із життєвонебезпечних аритмій очолив професор Микола Швед. Його доповідь «Лікувальна тактика при життєво загрозованих аритміях у хворих з гострим коронарним синдромом» була актуальною та інформативною.

Професор Надія Ярема доповіла про результати комплексної

наукової роботи «Варіабельність ритму серця у хворих на лямбда-ритм».

Молодий науковець Уляна Дмитерко представила стендову наукову доповідь «Стан поширеності факторів ризику серцево-судинних подій серед жителів Тернопільської й Київської областей та шляхи їх модифікації», виконану під керівництвом доцента ТДМУ Лариси Левицької.

Останнього дня роботи конгресу професор Микола Швед та доцент Лариса Левицька представили доповіді на тему «Відновне лікування хворих на інфаркт міокарда з коморбідною патологією» під час засідання секції кардіореабілітації та профілактики. Доповідь викликала жваве обговорення, присутні цікавилися практичними аспектами кардіореабілітаційної програми, ділилися власним досвідом у галузі медицини, яка активно розвивається.

**Лариса ЛЕВИЦЬКА, доцент кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги ТДМУ**

## КЛУБ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІГОР РОЗПОЧАВ НОВИЙ СЕЗОН

У ТДМУ кілька років діє «Клуб інтелектуальних ігор». З жовтня його ініціатори розпочали новий сезон інтелектуальних двобоїв.



Свої мізки в читальній залі бібліотеки ТДМУ розминали учасники тринадцяти команд з різних курсів і факультетів, зокрема, «ДСП», «Міметики», «Амбідекстри», «Хорошечко», «Розумний вибір», «Su JUGEND», «СП», «Погана компанія», «Супернейрони», «Параноїдальна хромосома», «Креативні і успішні», «Палата Nob», «QWERTY».

Перемогу здобула збірна ко-

манда шостого курсу та лікарів-інтернів «ДСП».

До оргкомітету увійшли студенти Софія Гащак, Наталя Петрова, Юлія Бандрівська, а також

волонтери Андріана Кіт, Таїсія Білоножка. Ведучим вечора був Олег Кривий.

Як розповіли організатори заходу, вони мають намір організувати ще низку ігор. Окрім того, в їхніх планах ініціювати навчальні ігри з «Що? Де? Коли?», «Аліас», «Мафії» та інших видів інтелектуальних змагань.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА**

Редактор **Г. ШОТ**  
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**  
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56 E-mail [hazeta.univer@gmail.com](mailto:hazeta.univer@gmail.com)

Засновник: ДВНЗ «Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України» Індекс 23292

Видавець: ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України»

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 493-93ПР від 24.11.2010, видане головним управлінням юстиції у Тернопільській області

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг – 3,33 друк. арк. Наклад – 1000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у ДВНЗ «Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України». 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

# У ТЕРНОПОЛІ ВІДБУВСЯ XVII КОНГРЕС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

**(Продовження. Поч. на стор. 1)**

— Радіємо можливості співпраці та здобуткам Всеукраїнського лікарського товариства за останні роки. Бажаю колегам плідного обміну досвідом на форумі.

Професор Василь Антонів, голова УЛТ у Російській Федерації, звернувся з вітанням від імені українців Москви, об'єднаних в товариство «Славутич».

— Українська діаспора в Росії дуже велика — мільйони людей, серед яких багато лікарів. Для мене сьогодні подвійне свято, бо я приїхав додому. В цьому театрі 1961 року мені вручили диплом лікаря. Нині ТДМУ — один з кращих не лише в Україні, а у світі. Хочу згадати першого ректора тоді ще Тернопільського медичного інституту — Петра Омеляновича Огія. Коли університет відкрили, багато викладачів не знали української мови та читали лекції російською. Петро Омелянович на вченій раді, звернувшись до них, сказав: зараз читайте лекції хто як може, але за два роки мовою викладання буде українська. Так і сталося. Петро Омелянович розумів: якщо втратимо мову — втратимо Україну. До речі, я написав книгу про героїв України, які боролися за її незалежність, і в ній, зокрема, йдеться, про першого ректора Тернопільського медичного університету, — розповів професор Василь Антонів.

Голова Українського лікарського товариства в Бразилії Лавро-Богодар Кучинський побажав успіхів учасникам конгресу та зазначив, що є представником четвертої генерації українців у його країні.

— Мій прадід 120 років тому переїхав до Бразилії. Тут мешкає велика українська діаспора, що береже та шанує українські традиції.

Голова Українського лікарського товариства в Німеччині

Вольдемар Мороз розповів, що 30 років тому громадська структура українців у цій країні була нечисленною.

— Це були люди, які залишилися в Німеччині після Другої



**Степан БАРНА** — голова облдержадміністрації

світової війни або народилися тут. Вони об'єдналися задля більш успішного розв'язання професійних, соціальних та етич-



**Михайло КОРДА** — ректор ТДМУ, професор

них проблем лікарської практики. Нині товариство активно поповнюють нові члени. Українських лікарів шанують у Німеччині. Після німців вони є другими за чисельністю працівниками у медицині, це засвідчує, що медична освіта в Україні дуже якісна.

— Тішуся зустрічі з Тернополем, де я жив і навчався, здобув медичну освіту, де живуть люди, що пам'ятають мого батька, який теж був лікарем і викладав в Тернопільському медінституті. Тому Тернопіль для мене — особливе місто, — додав Вольдемар Мороз.

Президент Світової федерації українських лікарських товариств, професор Андрій Базилевич у своїй промові привітав колег з тим, що XVII конгрес Світової федерації українських лікарських товариств відбувається саме в Тернополі.

— Пригадуєте, як добре пройшов тут з'їзд Всеукраїнського

лікарського товариства? Впевнений, що й цього разу кожен відчує місто на нас чекало й радо приймає. ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського — вищий навчальний заклад, який дуже швидко роз-



**Віктор ОВЧАРУК** — голова облради

вивається та задає тон іншим вишам. Тут високий рівень наукових досліджень.

Професор Андрій Базилевич подякував організаторам XVII конгресу СФУЛТ, під час якого українські лікарі, які працюють в Україні та за кордоном, зможуть поділитися своїм досвідом і знаннями та обговорити напрямки подальшого розвитку системи охорони здоров'я відповідно до найвищих європейських і світових стандартів.

Відтак він вручив подяки від СФУЛТ тим, хто найактивніше долучився до організації конгресу. Їх отримали Михайло Андрейчин, Ігор Галайчук, Роксоляна Горбова, Вольдемар Мороз, Ігор Найда, Ігор Паньків.

— Щиро вітаю від всього викладацького колективу та студентської родини університету учасників XVII конгресу Світової федерації українських лікарських товариств, — звернувся до присутніх ректор ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, професор Михайло Корда. — Пишаємося тим, що така знакова подія для всіх українських лікарів відбувається на Тернопіллі, зокрема, на базі нашого університету. Тернопільщина — це благодатний край, багатий на таланти, в тому числі й лікарські.

Нам є ким і чим пишатися. Самовіддана праця багатьох наших лікарів, учених-медиків стала відомою не лише в Україні, а й далеко за її межами.

Так склалося історично, що багато наших лікарів і вчених не змогли зреалізувати себе тут, вони працювали та працюють на

чужині, вдосконалюються там і роблять відкриття, винаходи, які входять до скарбниці світової медицини. Так було впродовж тривалого історичного періоду. Наприклад, всі ми знаємо Михайла Борисякевича, який родом з Тернопільщини. Він відомий офтальмолог. Працював професором в університетах Інсбрука та Грацу. Ще в позаминулому столітті опублікував низку фундаментальних праць, які принесли йому світову славу. Початок минулого століття — Іван Пулюй. Він хоч і не був лікарем, але



**Сергій НАДАЛ** — міський голова Тернополя

здійснив революційне відкриття, яке зробило переворот в медицині, — задовго до Рентгена відкрив x-промені й сфотографував руку людини за допомогою цього методу. Леонтій Дмухальський — також виходець з Тернопілля — відомий світовий онколог. Він є автором теорії походження низки онкологічних

в'я Австро-Угорської імперії. Він обіймав чимало високих посад, але водночас був відомим вченим, який здійснив фундаментальні відкриття в біохімії.

Перелічувати талановитих лікарів і вчених Тернопільщини можна ще довго. Десятки випускників нашого університету успішно працюють у лікарнях і лабораторіях різних країн світу. Щороку на кожній церемонії вручення дипломів кажу своїм випускникам: «Якщо є можливість — навчайтеся за кордоном, вдосконалюйтеся, але обов'язково повертайтеся в Україну, бо ви потрібні тут». На жаль, це не завжди так. Проте вірю, що настане той час, коли економіка України буде розвиненою й люди матимуть гідну зарплатню. Вірю, що медицина України стане в один ряд з медичними системами потужних країн світу. Поки що медична спільнота України робить все можливе для збереження здоров'я нації та проявляє героїзм, лікуючи наш народ і розвиваючи нашу науку. Як казав духовний лідер Патріарх Йосип Сліпий: «Наука — це той наріжний камінь і стовп сили й відродження українського народу». Бажаю, щоб цей конгрес був корисним для кожного з вас, щоб ви змогли під час пленарних і секційних засідань визначити напрямки розвитку української медицини та медичної науки. Це прекрасний майданчик для нових знайомств, отримання нової інформації. Плідної та продуктивної роботи всім», — побажав Михайло Корда.

Заступник міністра охорони здоров'я України Роман Ілик наголосив на тому, що живемо в час неймовірних можливостей, які реально реалізувати. За його словами, багато хто з лідерів нації минулого міг би позаздрити можливостям, які маємо нині для реальних змін в Україні. За рік, що минув, парламент заклад законотдавчий фундамент для трансформації галузі, аби забезпечити всім громадянам України рівний доступ до якісних ме-



**Біг делегатів конгресу на підтримку здорового способу життя**

пудлин. Працював професором Техаського та Колумбійського університетів, а також у Королівському інституті раку Великобританії.

Особливо пишаємося тим, що наш університет носить ім'я Івана Горбачевського, який був першим міністром охорони здоро-

вичних послуг і перебудувати систему охорони здоров'я так, щоб в її центрі був пацієнт. Свій виступ заступник міністра завершив словами Андрея Шептицького: «Шануйте Бога, любіть Церкву і живіть у своєму серці з Україною».

**(Продовження на стор. 4)**



**Ігор ДЗЮБАНОВСЬКИЙ** — голова ГО «Українське лікарське товариство Тернопілля», завідувач кафедри хірургії ННІ ПО ТДМУ, професор

# У ТЕРНОПОЛІ ВІДБУВСЯ XVII КОНГРЕС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

(Продовження. Поч. на стор. 1, 3)

— Мені приємно вітати учасників форуму, що зібрав лікарів-вихідців з України, які нині живуть і працюють за кордоном, та кращих представників лікарської спільноти нашої країни. Це унікальна можливість для обміну досвідом, який набувають та практикують наші лікарі по всьому світу. Висловлюю подяку Тернопільському державному медичному університету, який виховує нову генерацію медиків для України, а також дає вищу медичну освіту студентам з понад 50 країн. Отже, ТДМУ є базою для підготовки лікарів багатьох країн світу. Також висловлюю вдячність за людяність і професіоналізм медикам, які постійно дбають про здоров'я людей, — зазначив під час відкриття конгресу голова Тернопільської облдержадміністрації Степан Барна.

— Лікарі України є не лише високого класу фахівцями, а й відданими патріотами своєї країни. Ризикуючи життям, вони надають допомогу військовим, які боронять східні кордони нашої держави, — сказав, вітаючи учасників конгресу, голова Тернопільської обласної ради Віктор Овчарук. Він наголосив, що в нашій країні відбуваються якісні зміни, зокрема, модернізація й впровадження світових стандартів у медичну галузь. Тож важливість обговорюваних питань поза сумнівом, адже вони стосуються збереження та зміцнення здоров'я українців.

До присутніх медиків і науковців світового рівня з вітальним словом і побажаннями плідної роботи звернувся міський голова Тернополя Сергій Надал.

— Для тернополян є великою честю приймати в нашому місті таке шановане товариство. Як відомо, Світова федерація лікарських товариств зробила значний внесок у реформування медичної системи та медичної науки під час творення нової Української держави ще на початку 1990-х років. Нині в нашій країні триває медична реформа і є всі можливості створити нову

систему медичного управління. Головне завдання для нас усіх — докласти максимум зусиль, аби реформа якомога швидше була втілена. Наші лікарі заслуговують на те, щоб працювати у комфортних умовах та отримувати високу заробітну платню, а громадяни — мати якісні медичні послуги, своєчасні обстеження й діагностику. Здоров'я нації — це головний пріоритет, зокрема, й у роботі Тернопільської міської ради. Тому будемо й надалі робити все можливе для покращення медичної галузі. Бажаю учасникам конгресу плідної роботи та цікавих ідей, які ви зможете втілити в життя, — наголосив Сергій Надал.

Голова правління Всеукраїнського лікарського товариства Микола Тищук також привітав учасників конгресу й подякував його організаторам, усім, хто своєю працею утверджує гідність і честь



**Микола ТИЩУК** — голова правління Всеукраїнського лікарського товариства

лікарського фаху. Відзнаку організації — «Медаль за працю та звитягу в медицині» — Микола Тищук вручив тим, хто найактивніше долучився до організації форуму. Серед нагороджених — ректор ТДМУ, професор Михайло Корда, професор Ігор Дзюбановський, доцент Орест Березовський, Катерина Гайда.

Вітання від народного депутата Верховної Ради України Ольги Богомолець зачитала її реч-



(Зліва направо): **Ігор ГАЛАЙЧУК** — завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ, професор та **Андрій БАЗИЛЕВИЧ** — президент СФУЛТУ, проректор Львівського національного медуніверситету ім. Данила Галицького, професор

ник і заступник голови правління благодійного фонду «Третє тисячоліття» Олена Євстігнеєва. Вона також вручила низку нагород від ВТО «Країна». Отже, «Орден за розбудову України» отримала Роксоляна Горбова, «Медаль за самовіддане служіння науці» — Ігор Кулянда, відзнаку «Знання, душу і серце людям» — Тамара Воронцова, Оксана Горпенюк, Володимир Глинський, Мирослав Домбрович, Олександра Копач, Петро Левицький, Віктор Панфілов та інші.

Після урочистого відкриття конгресу відбулося пленарне засідання.

## ДУМКАМИ ПРО РОБОТУ КОНГРЕСУ ПОЦІКАВИЛИСЯ В ДЕЯКИХ ЇЇ УЧАСНИКІВ.

**Роксоляна ГОРБОВА**, голова СФУЛТУ у США, лікар-хірург:



— Враження від конгресу надзвичайні. Така розлога представницька візія засвідчує, що українські лікарі за кордоном цікавляться та небайдужі до медичного життя в Україні. Гадаю, ми маємо спільну мету — сприяти та скеровувати свою діяльність на поліпшення охорони здоров'я України. Адже і українська, і американська медицина йдуть спільним шляхом розвитку та впровадження світових стандартів. З 1996 року я відвідую

майже всі засідання СФУЛТУ, а 2000 року мене обрали до управлінської місії цієї організації. Траплялися роки, коли я відвідувала Україну три-чотири рази на рік, минулого року я побувала у вас двічі та цього року — уже не раз. Мої родинні корені — на Івано-Франківщині, Львівщині й Тернопільщині. У своєму виступі на засіданні я представила результати діяльності членів нашого товариства в Україні та розповіла про нашу співпрацю. Коли ми заохочуємо до співпраці українців, це демонструє значно кращі результати. За сприяння нашої організації відбулося багато заходів в Україні, зокрема, за останні 20 років — це масштабний проект щодо протидії ВІЛ-СНІДу, а з 2005 року ми започаткували «Сітку лікарів». Це — спілкування, обмін досвідом лікарів України та США щодо поліпшення якості надання медичних послуг.

**Василь АНТОНІВ**, голова Українського лікарського товариства в РФ, професор:



— Для мене приїзд на XVII Конгрес Світової федерації Українських лікарських товариств — завжди значима подія, це подвійна радість, бо я повертаюся у свій рідний край. Для того, щоб увійти в цю організацію, потрібно бути українцем і лікарем.

У Москві в товаристві «Славутич» діє велика секція українських лікарів з великим ім'ям у медицині. Приємно, що цьогорічний конгрес відбувся саме в Тернополі. Адже я випускник першого випуску Тернопільського медичного інституту. Саме в цій залі Тернопільського драматичного театру мені 1961 року вручили диплом лікаря і звітти я пішов у світ. Пригадую перший конгрес, який відбувся 1990 року в Києві, і з цього часу я незмінний учасник цих зібрань, які відбуваються в різних кутках України. В цьому контексті мені особливо хочеться наголосити на важливості української мови, бо якщо є мова, то є народ, це одна із складових духовності нації. Маємо дбати про чистоту нашого мовлення. Надзвичайно радий, що можу в такому академічному товаристві спілкуватися рідною мовою, зустрітися з друзями, колегами з різних країн. Зустрів свою добру знайому Роксолянку Горбову, з якою познайомився випадково в Москві, вона заблукала серед гамірного міста, і я показав їй дорогу. Відтак ми вже, як давні друзі, зустрічалися на різних зібраннях. Вона великий патріот України та чим може допомагає нашим співвітчизникам.

**Андрій БАЗИЛЕВИЧ**, президент Світової федерації українських лікарських товариств, проректор з лікувально-профілактичної роботи Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, професор:



— Тішить, що в цьогорічного конгресу СФУЛТУ надзвичайно велике представництво лікарів зі Сполучених Штатів Америки, Польщі, Німеччини, Бразилії, Росії. Це є свідченням того, що географія нашого товариства розширюється, і українські лікарі, які працюють за кордоном, мають велике прагнення ділитися знаннями, обмінюватися досвідом, напрацюваннями. А ще — про гостинність тернопільської землі. У Тернопільському державному медичному університеті імені Івана Горбачевського відбувається багато знакових для української медицини подій, він завжди задає тон іншим вишам і тут завжди радо приймають гостей. Нам дуже приємно, що наші друзі, (Продовження на стор. 8)

**ВИЗНАННЯ**

# ПРОФЕСОР АРСЕН ГУДИМА ОТРИМАВ ДЕРЖАВНУ ПРЕМІЮ УКРАЇНИ

**Згідно з Указом Президента України №301/2018 «Про присудження Державних премій України в галузі освіти 2018 року» завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини ТДМУ, професор Арсен Гудима отримав Державну премію у номінації «Наукові досягнення в галузі освіти» за цикл публікацій «Реформування військово-медичної освіти: теоретико-методологічне обґрунтування і практичне впровадження системи підготовки медичних фахівців для сил оборони та медицини катастроф».**

ної системи військово-медичної освіти, сформовано структуру закладів військово-медичної освіти за визначеними рівнями, ступенями та необхідними освітніми спеціальностями медичного персоналу для ЗС України та медицини катастроф, зокрема: формуванням головного навчального закладу Української військово-медичної академії, створенням навчально-організаційних структур для підготовки і перепідготовки офіцерів запасу медичної служби, помічників військових лікарів та молодшого персоналу медичної служби ЗС України;



— обґрунтовано, розроблено та впроваджено освітньо-кваліфікаційні та кваліфікаційні характеристики, сформовано стандарти (галузеві стандарти) вищої освіти, освітні та наукові програми для підготовки фахівців усіх рівнів, спеціальностей і спеціалізацій вищої військово-медичної освіти з метою формування завершеного циклу підготовки медичних кадрів для Збройних сил України та системи медицини катастроф;

— обґрунтовано, розроблено та впроваджено принципово нову концептуальну модель національного управління національної системи військово-медичної освіти та медицини катастроф, сформовано управлінські вертикалі та організаційні структури, що здійснюють управління у сфері вищої військово-медичної освіти;

— обґрунтовано, розроблено та впроваджено експертну систему психофізіологічного відбору медичного персоналу, моніторингу стану здоров'я в процесі навчання та подальшому виконанні функціональних обов'язків.

— обґрунтовано, розроблено та впроваджено експертну систему психофізіологічного відбору медичного персоналу, моніторингу стану здоров'я в процесі навчання та подальшому виконанні функціональних обов'язків.

Реалізацію та практичне впровадження системи підготовки медичних фахівців для сил оборони й медицини катастроф

проводили впродовж трьох основних етапів на державному, галузевому та відомчому рівнях.

Професор Арсен Гудима брав участь у практичній реалізації принципово нової концептуальної моделі національної системи військово-медичної освіти та удосконалення підготовки медичних фахівців для сил оборони й медицини катастроф. Виступив з ініціативою поглиблення якості підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів і перепідготовки лікарів з військово-медичної підготовки та медицини катастроф шляхом удосконалення її практично орієнтованої складової. З ініціативи А.А. Гудими був створений перший в Україні навчально-тренувальний центр підготовки офіцерів медичної служби запасу та навчальний полігон з медицини катастроф, на базі яких ведуть військово підготовку студентів за програмою підготовки офіцерів запасу.

Під керівництвом автора удосконалена навчальна програма з медицини катастроф шляхом поглиблення вивчення домедичної допомоги, розроблена та впроваджена дисципліна «Екстрена і невідкладна медична допомога», курс тематичного вдосконалення «Організація і надання медичної допомоги при масових ураженнях». Особисто

А.А. Гудима обґрунтував, розробив і впровадив технології освітньої діяльності з військово-медичної підготовки та медицини катастроф шляхом використання засобів симуляційного навчання. Автор розробив і впровадив концепцію організації та надання екстреної медичної допомоги при масових ураженнях, у тому числі технологію медичного сортування, створив новий сортувальний талон, ініціював щорічне проведення літніх і зимових всеукраїнських чемпіонатів бригад екстреної медичної допомоги з міжнародною участю та всеукраїнських науково-практичних конференцій з міжнародною участю.

Під науковим керівництвом і консультуванням захищено 19 дисертаційних досліджень. Результати наукових досліджень представлені у майже 300 наукових і методичних публікаціях, з яких понад 70 методичних видань, у тому числі: 19 — підручників, навчальних і методичних посібників, у тому числі з грифами МОН України, МОЗ України та понад 50 навчальних програм та інших методичних документів, що стосуються підготовки фахівців для медичної служби Збройних сил України та медицини катастроф у вищих медичних навчальних закладах.

Вітаємо професора Арсена Гудиму з присудженням йому Державної премії України та бажаємо успіхів у подальшій роботі, нових досягнень, здійснення всіх задумів.

**Лідія ХМІЛЯР**

**ЩОЙНО З ДРУКУ**

# РЕПРЕЗЕНТУВАЛИ ПОСІБНИК З ФІЛОСОФІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У читальній залі бібліотеки ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського відбулася репрезентація посібника «Філософія. Семінарські заняття» для студентів вищих медичних навчальних закладів в Україні. Це вже другий навчальний посібник з філософії, що побачив світ в університетському видавництві «Укрмедкнига». Перший, виданий торік, був українською мовою, і ось тепер — англійською.

За формою та змістом обидва є комплексним поєднанням навчально-методичних та евристичних матеріалів, необхідних студентам при виконанні теоретичних, практичних і самостійних завдань у процесі вивчення основних напрямків і проблем сучасної філософії. Про це під час репрезентації розповіли автори — доценти кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін ТДМУ Леонід

Кравчук і Тарас Кадобний. Вони висловили вдячність адміністрації нашого університету за сприяння у видавництві посібників, а також подякували всім, хто в той чи інший спосіб долучився до створення книг — колегам і студентам, учасникам науково-краєзнавчої студії «Терполяни».

— На англійськомовний посібник з філософії є великий запит, тому й з'явилося видання. Студентам-іноземцям, які навчаються в ТДМУ і для яких мовою навчання є англійська, буде зручно ним користуватися. Вже надійшла пропозиція з Жешувського університету (Польща) перекласти наш посібник польською мовою, — розповів доцент Тарас Кадобний. — Перекладацьку роботу розпочато й дуже приємно, що серед тих, хто долучився, є носії польської мови.

Тарас Богданович подякував за активну участь у роботі над створенням нового посібника студентів 2 курсу факультету іноземних студентів Камілію Мажецу, а також усім, хто сприяє втіленню амбітного задуму.

Відомий поет, журналіст, перекладач і літературознавець Во-



**Тарас КАДОБНИЙ** — доцент ТДМУ, один з авторів посібника

лодимир Барна у своєму виступі зазначив, що новий посібник дає добре підґрунтя для опанування курсу філософії, а відтак сприятиме поглибленню знань іноземних студентів ТДМУ. Його вихід у світ гість назвав знаковою подією, що вкотре підтверджує: українські науковці виходять на європейський простір вищої освіти й англійська мова сприяє поглибленню міжнародного співробітництва.

Викладач кафедри педагогіки

вищої школи та суспільних дисциплін Надія Гуменна, вітаючи присутніх з виходом нового видання, зазначила: «Це була не легка й копійка праця, але в результаті іноземні студенти отримали прекрасний посібник, який стане їм у пригоді під час підготовки до практичних занять з навчальної дисципліни «Філософія». Дуже добре, що він побачив світ».

Пісенну нотку в представленні посібника внесли соліст Тернопільської обласної філармонії, лауреат Всеукраїнських і міжнародних конкурсів, президентський стипендіат Андрій Оленін та піаніст Тетяна Барилко. В їхньому виконанні прозвучала українська пісня «Ніч яка місячна» та твір видатного українського композитора Богдана Веселовського «Очі». Торкнулася сердець слухачів і популярна композиція «Лелеча доля», яку, акомпануючи собі на бандурі, заспівала студентка медичного факультету Лілія Ісків.

Гостем заходу був також заслужений художник України Микола Дмитрух, якого ще називають «королем дружнього шаржу». Створює їх митець за лічені хвилини, тож кожен охочий отримав на згадку свій надзвичайно влучний, колоритний, веселий, майстерно написаний портрет.

**Лідія ХМІЛЯР,  
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**



**Леонід КРАВЧУК** — доцент ТДМУ, один з авторів посібника дає автограф поету та літературознавцю Володимирові БАРНІ

**Ім'я завідувача кафедри хірургії № 2 факультету іноземних студентів, професора ТДМУ Ігоря Венгера відоме багатьом країнам, бо його руки врятували не одне людське життя чи позбавили болю, страждань. У науковому медичному доробку Ігоря Касяновича – 34 патенти на корисну модель, 262 наукові праці, численні монографії, три підручники та посібники у співавторстві. Вже понад тридцять років він у судинній хірургії. Професор переконаний: жодні медичні технології не можуть замінити особистості лікаря – кваліфікованого та компетентного спеціаліста, співчутливої та добросердечної людини.**

– Ігорю Касяновичу, хірургія – одна з найважливіших спеціалізацій, яка вимагає від лікаря не лише оволодіння величезним обсягом знань, але ще й природного дару, мануальних навичок. Ви свідомо обирали таку вибагливу професію?

– У дитинстві я не мріяв стати лікарем і в моїй родині немає представників цієї професії. Народився в Тернополі й усі дитячі та юнацькі роки минули у цьому чудовому місті. Як і мої однолітки, відвідував різні секції, зокрема з легкої атлетики. Тоді в нашому Тернопільському замку діяв центр підготовки олімпійської збірної з греко-римської боротьби – відомий на весь Радянський Союз, і я там займався. Але одного дня сталася трагедія – я невдало впав і доволі серйозно пошкодив хребет, травма прикувала мене до ліжка. Це нині є багато ортопедичних технологій, які дозволяють за кілька місяців відновити всі рухові функції, а в шістдесятих роках про таке й не мріяли. Хоча тоді теж траплялися хірурги, які без особливих медичних пристосувань творили дива. Я потрапив у першу міську лікарню й Бог

нерію, але подав я все-таки документи й вступив до Тернопільського медичного інституту. Проте тяжіння до техніки тримало мене у своєму полоні. Навчачись в медінституті, два роки разом зі своїм товаришем відвідував заняття на вечірньому відділенні у політехнічному інституті. Щоправда, згодом мене «викрили», отож довелося залишити «Політехніку» й цілком віддатися навчанню в ТДМІ.

### «РОКИ НАВЧАННЯ В АЛЬМА-МАТЕР – ЦІКАВІ, ЗАХОПЛЮЮЧІ ТА НЕПОВТОРНІ»

– Учитися в медичному виші було надзвичайно цікаво, адже викладачами були люди з ім'ям в медицині, до того ж вони намагалися вкласти у нас, майбутніх лікарів, все найкраще, чим володіли самі. Спочатку я записався в гурток на кафедрі фармакології, якою керував професор Микола Петрович Скакун. Ця дисципліна мене зацікавила. Адже фар-

макологія – це основа лікувального процесу, без знань механізмів та дії препаратів на організм навіть важко уявити майбутнього лікаря. Отож я заглибився у фізіологічні та біохімічні механізми дії ліків, їх фізико-хімічні властивості, шляхи введення, дозування. Лише розуміючи механізми взаємодії організму та лікарських засобів, можна правильно підібрати препарат. І вже на п'ятому курсі в мене було чотири наукових роботи. Ясна річ, що писав їх під керівництвом викладачів, але практичні дослідження разом з іншими гуртківцями проводив самостійно. Пригадую, як ми досліджували на лабораторних щурах вплив на біологічні аміни на жовчовиділення. Всі досліджен-

ня були завершені, але стався трафік: зайвих піддослідних тваринок відмовилися забирати до віварію, а в інститутській лабораторії утримувати їх також не було змоги, бо настали літні канікули. Отож довелося «переселитися» у радіологічний корпус обласної лікарні й замість відпочинку я працював зі щурами. Досліджував, як впливають великі дози радіації на організм тварин. І результати перевершили сподівання. Згодом саме ці дослідження стали основою для написання наукової статті, яку розмістили в наукових журналах, де англійською мовою було лише викладене коротеньке резюме. Наша публікація викликала неабиякий інтерес, ми отримали понад тридцять запитів від іноземних колег з проханням надіслати повний текст статті. Було це ще за дванадцять років до Чорнобильської трагедії. Очевидно, й тоді ця тема була у світі доволі актуальна. Втім, як з'ясувалося згодом, зацікавила вона не лише вчених, але й відповідні органи. Викликали мене разом з професором Миколою Петровичем Скакуном до їхнього «офісу» й наказали: жодних контактів з іноземними науковцями. Очевидно, хтось відслідковував, як у мою поштову скриньку надходять листи з Канади, Іспанії, інших країн з позначкою доктору Венгеру, хоча я був ще студентом. Але в часи «залізної завіси» ми не могли якось протидіяти цій ситуації, хоча мали велике бажання поспілкуватися з колегами. Чому ж такий науковий інтерес викликала наша розробка в іноземців? Справа в тому, що синтетично синтезований гістамін, який ми у великих дозах вводили опроміненим щурам, чинить потужну антипротекторну дію, тому подальші дослідження могли б розкрити чимало таємниць. Але, на жаль, робота у цьому напрямку припинилася.

Щодо хірургії, то цю спеціальність я «запримітив» ще на п'ятому курсі, коли почав відвідувати хірургічний гурток. Можу сказати, що мені пощастило: я обрав професію, в якій зміг розкрити себе повною мірою. Але цей фах вимагає передусім, окрім теоретичних знань, ще й відточених мануальних навичок. У часи мого студентства ми не мали змоги прийти до операційної будь-коли, аби «помітисся» на операцію. Нам дозволяли це зробити лише у визначений час, здебільшого під час ургентних випадків, а обласна лікарня мала тоді ургенцію чотири рази на тиждень. Тому я не пропускав такої можливості. Взагалі ж для успіху в житті важливо зустріти таких людей, які дадуть тобі правильні настанови, поділяться досвідом. Мені дуже пощастило, що впродовж усієї кар'єри працював із першокласними хірургами. Хірурги, яких зустрів в обласній лікарні, були справжніми лікарями, вони не зробили якихось приголомшливих відкриттів у науці, але вони подарували життя тисячам людей. Це – Кравець Іван Архипович, який був завідувачем хірургічного відділення, та Іван Григорович Процьків. Пригадую,

## Професор Ігор ВЕНГЕР:



якими вправними були їхні рухи, кожна деталь оперативного втручання була відпрацьована до автоматизму, на резекцію шлунка в них йшло трохи більше години, взагалі ж робота всієї операційної команди була дуже злагоджена. Це були справжні віртуози хірургічної справи. На шостому курсі під час субординатури нас відбирали вже у спеціалізовані групи, я навчався у хірургічній і в нашій групі проводив заняття відомий на Тернопільщині професор, талановитий хірург Юрій Теофілович Коморовський. До речі, всі, хто навчався у цій групі, в майбутньому стали відомими хірургами в різних куточках колишнього Союзу. Мені ж пропонували аспірантуру, зайнятися науковою роботою на кафедрі патофізіології, якою в ті часи завідував професор Кононов. Але я відмовився, бо займатися не зовсім улюбленою справою для мене означає загубити себе як особистість і як професіонала. Тому поїхав на місце праці за розподілом. Як нині пригадую той день: завершилася остання лекція з історії права й ми з моїм одногрупником Петром Сабалю йдемо коридором нинішнього адмінкорпусу, а на стіні – вивісили інформацію про місця за розподілом, серед яких – одне у Борщівський район, а інше – в Чортківську райлікарню. Я й кажу: може, Петре, підемо в деканат і напишемо заяву, ти – у свій рідний Борщів, а я в Чортків поїду. Але Петро не погодився додому в Борщів повертатися, отож це місце дісталось мені, а він подався до Чорткова.

### «УЖЕ НАСТУПНОГО ТИЖНЯ ПІСЛЯ ПРИЇЗДУ Я ПРИЙМАВ ПАЦІЄНТІВ У ПОЛІКЛІНІЦІ»

– Якою на ті часи була районна лікарня? Скільки працювало спеціалістів? Нинішня

### реформа стверджує, що такої кількості хірургів у районних лікарнях нам не потрібно, бо низька хірургічна активність...

– Коли ти після закінчення інституту повний сил, енергії, з мріями, що здатний гори перевернути, то саме так і трапляється. Я пропрацював у Борщівській районній лікарні п'ять років. Це були найкращі роки моєї професійної діяльності. Нині райони чомусь жевріють, не встигають за новими технологіями, хворі можуть обрати будь-яку лікарню, не «прив'язані» до медичного закладу. А в сімдесяті роки, коли я прибув на місце праці, то потрапив у чудовий колектив хірургів, які проводили розмаїтий спектр оперативних втручань. Ніхто не відмежовував новоспечених фахівців, навпаки, всі намагалися ділитися досвідом, і я вбирав у себе цей хірургічний дух, не шкодував ні сил, ні енергії, аби стати справжнім лікарем. Повчитися ж мав у кого – головний лікар Михайло Дмитрович Брездєнь, Ярослав Іванович Боднар, завідувач хірургічного відділення були висококласними спеціалістами. До речі, дуже добре пам'ятаю, як прийшов до головного лікаря, сподіваючись, що він дасть мені кілька тижнів, щоб ознайомитися з медичним закладом, увійти в курс справи, а вийшло, як у Райкіна: «Забудь дедукцію, давай продукцію». Вже наступного тижня я приймав пацієнтів у поліклініці. Звісно, пам'ятаю першу пацієнтку, її звали Марійка. Це була вісімнадцятирічна жінка, яка скаржилася на біль у правому боці. Я детально розпитав її про скарги і з'ясувалося, що недавно вона вийшла заміж і вже кілька місяців відсутній мenses. Симптоми вказували на те, що в неї апендицит та за усіма ознаками – вагітність. Встановити такий діагноз було непросто, ні УЗД, ні КТ у ті часи не було, отож доводилося поклатися лише на власні знання. Коли я оголосив свій вердикт у стаціонарі, то старші товариші запротестували, мовляв, чого вас у тих інститутах вчать, хіба не зрозуміло –



Доцент Ігор ВЕНГЕР з колективом кафедри госпітальної хірургії на чолі з професором Ю.Т. Коморовським (1994 р.)

подарував мені лікаря, в якого золоті руки – не пригадую його імені, але прізвище свого рятівника не забуду ніколи – пан Машик. Завдяки його старанням згодом я став на ноги. Хоча кілька років навчався не у своїй школі, а лежачи в ліжку санаторно-курортних закладів. Лікарі одеського санаторію «Чорноморка» також багато доклали зусиль для мого одужання. І, мабуть, не випадково доля послала мені цих людей, бо вони вплинули на мій вибір професії, допомогли самостійно прийняти рішення та замислитися над тим, яке ж моє покликання у житті. В ті часи популярними були технічні професії й батько, який працював електрозварювальником, наполягав на тому, щоб я обирав більш престижну інже-

макологія – це основа лікувального процесу, без знань механізмів та дії препаратів на організм навіть важко уявити майбутнього лікаря. Отож я заглибився у фізіологічні та біохімічні механізми дії ліків, їх фізико-хімічні властивості, шляхи введення, дозування. Лише розуміючи механізми взаємодії організму та лікарських засобів, можна правильно підібрати препарат. І вже на п'ятому курсі в мене було чотири наукових роботи. Ясна річ, що писав їх під керівництвом викладачів, але практичні дослідження разом з іншими гуртківцями проводив самостійно. Пригадую, як ми досліджували на лабораторних щурах вплив на біологічні аміни на жовчовиділення. Всі досліджен-

# «ХІРУРГІЯ ВИМАГАЄ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ТА САМОВІДДАЧІ»

позаматкова вагітність, навіть вимагали переписати лікарський висновок. Але і я не спасував, сказав, що нічого переписувати не буду. Коли хвору оглянула гінеколог і провели всі лабораторні дослідження, то з'ясувалося, що мій діагноз не потребує жодної корекції. Для мене це була невелика, але власна перемога, а у очах співробітників я одразу виріс. Взагалі ж районна лікарня — це така собі школа виживання, бо ти там завжди на видноті й не можна заховатися за спиною професора чи загубитися серед колег. Встановити діагноз було непросто. Це тепер ще з порога лікар вручає хворому скерування на КТ, УЗД, МРТ. А у сімдесятих потрібно було гарно поспостерігати за пацієнтом, детально випитати скарги, зібрати ґрунтовний анамнез, щось підглядіти, добре пропальпувати. Звісно, хтось може закинути мені, що зараз про цю утопію вже й згадувати не варто, навіщо заморочуватися, коли техніка все зробить. Нині імплементують в нашу охорону здоров'я новітні європейські протоколи з діагностичною програмою, прописаними методиками лікування, які й справді є великою підмогою для сучасного лікаря. Але те, над чим ми «билися» впродовж десятиліть — індивідуальний підхід до пацієнта, на жаль, поволі втрачається. Це підтверджують й мої друзі, які нині практикують у США — лише спробуй відхилитися від протоколу, одразу отримаєш зауваження від страхової компанії. Щоб провести пацієнтові індивідуальну корекцію, потрібно йти та доводити свою правоту в керівництві. Неважно у протокол власти хворобу, але не так легко знайти той ключ, який відчинить двері до встановлення коректного діаг-

виває лікарську думку, клінічне мислення.

## «У ХІРУРГІЧНОМУ ВІДДІЛЕННІ ОБЛАСНОЇ ЛІКАРНІ БЕРУТЬ ПОЧАТОК МОЇ НАУКОВІ ПОШУКИ»

**— Чому переїхали до Тернополя, повернулися, так би мовити, у рідні пенати?**

— Це трапилось цілком випадково. У часи моєї роботи в Борщівській районній лікарні практикували виїзди так званих консультативних бригад у райони області. До їх складу входили професори, доценти Тернопільського медінституту, провідні спеціалісти обласної лікарні. Вони перебували в районі кілька днів. Оглядали та консультували хворих, проводили показові операції, майстер-класи, як це тепер називають. І така практика, хоча зауважити, була доволі виправданою, адже в ті часи в Борщеві щороку проводили майже 30 резекцій шлунку, 40 — холецистиктомій, інших планових операцій. Для порівняння — в тоді ще Тернопільській обласній лікарні, де потім пацієнтів в кілька разів більший, виконували майже сотню резекцій шлунка. Отож хочу зауважити, що районні лікарні в ті часи не відставали. Тому я мав де і в кого вчитися, вдосконалюватися як хірург. Якось під час одного з таких консультативних виїздів мене заримітив професор Коморовський, можливо, він пам'ятав мене ще з часів навчання в інституті, але запропонував мені практикувати в обласній лікарні. Звісно, довелось чекати, доки звільниться місце, але незабаром я вже отримав посаду ординатора в



**Професор Ігор ВЕНГЕР у робочому кабінеті кафедри хірургії №2 (2016 р.)**

кий свої знамениті пластичні операції з реконструкції шлунково-кишкового тракту — гастроєнтероуденопластику в лікуванні дампінг-синдрому.

Саме в хірургічному відділенні обласної лікарні беруть початок мої наукові пошуки. Офіційна ж частина цього відрізка мого життя — лютий 1984 року. Це дата, коли я обійняв посаду асистента кафедри госпітальної хірургії Тернопільського медичного інституту. А через три роки вже захистив кандидатську дисертацію, присвячену віковим аспектам лікування холецисту.

## «У МЕНЕ ПОСТІЙНО ВИТАЛА ДУМКА, ЯК ЗРОБИТИ ЦІ ПРОТЕЗИ ЯКІСНІШИМИ ТА ЗАПОБІГТИ НАГНОЄННЯМ»

**— Ви планували займатися науковою діяльністю й надалі досліджувати проблеми гепато-панкреатодуоденальної зони, але у лікарні почалися процеси реформування, створили відділення судинної хірургії й ці події торкнулися також вашого життя...**

— Вони не просто торкнулися, а практично повернули його на 180 градусів. До слова, днями минув 31 рік з часу заснування цього медичного підрозділу. Пропозиція покійного ректора ТДМУ, професора Леоніда Якимовича Ковальчука обійняти посаду наукового куратора новоствореного відділення була для мене повною несподіванкою. Тим більше, що це був час літньої відпустки, я із сім'єю збирався відпочити на морі, а тут така новина. Спочатку не погодився, але Леонід Якимович моєї відмови не прийняв. Так почався новий період у моєму професійному житті. Часу на освоєння нової

спеціалізації було обмаль, та й сама галузь судинної хірургії, флебології ще не набула таких темпів свого розвитку, як, скажімо, зараз, коли є потужні центри, де можна повчитися. Крім того, ніхто не відминяв роботи в хірургічному відділенні. Але я знайшов свій вихід із ситуації — звернувся за підтримкою до професора Романа Йосиповича Вайди й у нього на кафедрі після робочого дня проводив операції на судинах у піддослідних собак. Так тривало впродовж півроку. Багато допоміг мені в ці часи й доцент Василь Денисович Гаргула, ми навіть з ним провели пересадку печінки собакам. Отож технічний бік цієї спеціалізації я освоїв практично самотужки на наших інститутських базах, а вже 1989 року поїхав на навчання у школу відомого тоді ще радянського вченого, керівника відділення хірургії судин Інституту хірургії ім. А. В. Вишневського, завідувача кафедри клінічного ангіології та судинної хірургії Російської медичної академії післядипломного навчання, професора, академіка РАМН Анатолія Володимировича Покровського. Значною проблемою тогочасних післяопераційних ускладнень в судинній хірургії були тромбози й гнійні інфекції судинних протезів. Їх використовували вже також у ті часи й вони були різної форми — плетені, в'язані, але значно гіршої якості, ніж ті, якими користуємося тепер. Щоб вони не кровили, їх замочували у власній крові хворого.

Отож у мене постійно витала думка, як зробити ці протези якіснішими та забезпечити їх від тромбозу й нагноєння. Результатом моїх наукових пошуків було знайти методику, яка б могла запобігти цим ускладненням. Тоді й з'явилася ідея використати задля цього іони срібла, яке володіє бактерицидною та антитромботичною дією одночасно.

Пригадую, як на першому занятті в Покровського нам, курсантам, у групі з шести осіб, де я був найстарший, але мав найменше досвіду в судинній хірургії, він поставив запитання:

«Хто має якісь думки, як запобігти тромбозам при протезуванні артеріальної системи?». Всі висловлювали власні погляди, а я відповів запитанням: «Якби судинні протези та якось посріблити?». Але в його очах я не побачив відповіді. Минуло два тижні нашого стажування, і ось одного разу йду коридором інституту, а назустріч А.В.Покровський: «Зайдіть, молодий чоловіче, до мене десь біля 13.00». Гадаю, зараз попросить мене щось занести чи принести, на зацікавленість моїми ідеями було мало сподівань. Але господар кабінету спершу попросив мене приготувати чай, показав, де в нього електрочайник, а відтак запитав: «Ви з чим чай любляєте?» й поглядом вказує на пляшку з віскі. Капнув він собі у чай кілька крапель цього напою, я теж не відмовився, а потім каже: «Пригадайте мені ще раз те, про що ви тоді говорили». Я й виклав лаконічно власні міркування щодо срібла. Він у відповідь: «Коли приїдете додому, розпочинайте роботу над патентом». У ті часи, щоб сертифікувати патент потрібно було щонайменше два-три роки ходіння усілякими інстанціями. Під наставництвом академіка РАМН А.В. Покровського мені вдалося за три роки оформити п'ять патентів. Але в цій історії є ще один важливий нюанс: якщо минає п'ять років і патент не знаходить свого практичного застосування, то всі напрацювання, по суті, йдуть в небуття або продовжують жити, але вже під егідою іншого автора при їх незначній модифікації. Щось подібне трапилось й з моїм винаходом. У ті часи виготовити штучні заміники судин у наших умовах не було змоги. Ми насичували іонами срібла стінку судинного протеза підприємства «Красногвардеец» на нашій «Ватрі», вручну кустарними методами напильюючи мікронні дози цього мікроелементу.

Щоправда, нам пропонували німецькі колеги виготовляти на новітньому обладнанні судинні протези, вони вже готові були везти до нас спеціальні верстати. Але головний інженер тернопільського бавовняного комбінату, де мали розташувати цю апаратуру, поставила нашим партнерам умову — навзамін поставити їм барвники для тканин, а ті не змогли виконати таке «прохання». Німецьким колегам так і не вдалося переконати цю пані, що вигода від виробництва протезів буде у кількадесят разів більша, ніж від тканин. Нині ж «Текстерно» ледь жевріє, а я з колегами користуємося подібними протезами, які вистелені гелем зі срібла, і цей вже модифікований медичний продукт, виготовлений у Німеччині, вартує 700 доларів США.

**(Продовження на стор. 8)**



**Доцент Ігор ВЕНГЕР серед студентів-субординаторів у Тернопільській обласній лікарні (1995 р.)**

нозу в пацієнта з його супутньою патологією, за давніми хворобами, особливостями організму. Тому я вважаю найважливішим у часи нинішніх реформ охорони здоров'я не розгубити надбанню автентичності вітчизняної охорони здоров'я — бо це роз-

хірургічному відділенні Тернопільської обласної лікарні, а згодом навіть виконував обов'язки завідувача відділення, воно було чималеньке — на 70 ліжок. У ті часи тут проводили широкий спектр оперативних втручань, зокрема, професор Коморовсь-

ФОРУМ

ДОБРА СПРАВА

# У ТЕРНОПОЛІ ВІДБУВСЯ XVII КОНГРЕС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

**(Закінчення. Поч. на стор. 1, 3-4)** колеги, які працюють в інших країнах, пам'ятають про Україну та допомагають нам, особливо в такий скрутний час війни на Сході та реформ в українській охороні здоров'я. Особливо тішить те, що вони підтримують наше прагнення до участі лікарського самоврядування в усіх процесах медичного життя в Україні, адже це норма життя усіх розвинених країн світу. Тому й ми прагнемо участі у вирішенні питань медичної нормативної бази, розробки важливих законотворчих документів, долучення до процесу підвищення кваліфікації лікарів, контролю якості медичних послуг, процедур юридичної підтримки медиків. Лікарська самоврядна організація має створити таку модель цивільно-правових відносин, у рамках якої лікар несе персональну юридичну та фінансову відповідальність за результати своєї діяльності перед національною лікарською організацією, а вона — за роботу лікаря перед державою. Всі ці питання обговорювали під час конгресу. Також форум став гарною платформою для презентації останніх досягнень медичної науки та практики. Під час наукових симпозіумів його учасники оприлюднили власні доробки у стендових доповідях, наукових дискусіях. На зібраннях СФУЛТУ ми визначаємо подальші плани нашої діяльності, напрямки роботи. Не винятком є й цьогорічний конгрес.

**Олег МУСІЙ, віце-президент СФУЛТУ, президент ВУЛТУ, народний депутат України:**



— Черговий конгрес СФУЛТУ засвідчив про велику зацікавленість цією подією медичної спільноти Тернопілля, а також української діаспори, адже наша медична громада об'єднує 14 країн світу. На цьому форумі зібралося багато українців, які мешкають у різних кутках світу та є фаховими спеціалістами, але не забувають про Україну. Безумовно, дуже радий зустрітися з ними, аби обмінятися досвідом, враженнями та розповісти про українські реалії, про те, що нині робимо для подальшого розвитку української медицини, зокрема у Верховній Раді. Взагалі ж, мої колеги з цих громадських організацій є для мене великими натхненниками, бо надихають на повсякчасну

діяльність, яку проводжу у парламенті. Отож ту підтримку, якої мені там не вистачає, отримую в лікарській самоврядній організації. Це важливо, бо тоді з'являються нові сили, аби вибудувати в Україні нову, сучасну охорону здоров'я з людським обличчям, на яку всі уже давно чекають. Щодо ролі самоврядних лікарських організацій, то вона внесена до проекту «Закону про лікарське самоврядування», який зареєстрований нині у Верховній Раді. Я є одним з авторів цього законопроекту. Він дає можливість передачі владних повноважень від держави не лише владним інституціям, скажімо МОЗ, але й професійній спільноті, створення організації професійного лікарського самоврядування, яка візьме на себе додаткові функції. Очікуємо прийняття цього Закону, аби згодом створити самоврядну лікарську організацію, на кшталт тих, які діють у наших закордонних колег. Вона й буде вирішувати широкі питання: від стосунків лікаря та пацієнта — до забезпечення якості та доступності надання медичної допомоги. Зараз відстоюємо цю позицію, а діяльність лікарських товариств і є свідченням того, що найактивніша частина лікарської громади може взяти на себе певні управлінські функції й вже готова до цього.

**Лідія ХМІЛЯР,  
Лариса ЛУКАЩУК,  
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

## ТДМУ РОЗПОЧАВ СПІВПРАЦЮ З «ДОМОМ МИЛОСЕРДЯ»

Нещодавно між Тернопільським державним медичним університетом імені І.Горбачевського, благодійною організацією «Дім милосердя», Буцацькою єпархією Української греко-католицької церкви було укладено угоду про співпрацю. Представники адміністрації та студенти ТДМУ мали змогу детальніше ознайомитися з роботою вищезгаданого громадського об'єднання та визначити напрямки подальшого співробіт-

контакт, даруватимуть тепло своїх сердець.

Також благодійна організація «Дім милосердя» разом Буцацькою єпархією УГКЦ стануть базою для проходження практики студентів Тернопільського медуніверситету, зокрема, свої практичні навички зможуть відшліфувати ті, хто здобуває фах фізичного реабілітолога. Також відвідувати діток задля надання їм допомоги зможуть лікарі-інтерни та клінічні ординатори, а працівники добродійної організації матимуть можливість підвищити свою кваліфікацію.

Студенти шостого курсу медичного факультету Христина Антонів, Катерина Мамренко, Мар'яна Позунь і студент п'ятого курсу медичного факультету Роман Ярославич під час відвідування благодійної організації «Дім милосердя» поспілкувалися з дітьми-сиротами та дітьми, які позбавлені батьківського піклування, вручили їм подарунки та отримали багато позитивних емоцій від спільного проведення часу.



«Дім милосердя» опікується 50-ма родинами із соціально незахищених верств населення. Щодня заклад відвідують понад 20 дітей з особливими потребами. Відповідно поглиблений медичний огляд цих дітей був метою роботи пересувної педіатричної бригади, створеної на кафедрі дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ. На медогляд у «Дім милосердя» виїхали ортопед-травматолог — Михайло Процайло, педіатри — Тамара Воронцова та Віра Синицька. Крім них, до складу бригади ввійшли окуліст, клінічний ординатор кафедри оториноларингології та офтальмології — Олександра Пляшко, психіатр, доцент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Олена Смашна та дитячий стоматолог, професор кафедри дитячої стоматології Наталія Гевкалюк.

«Дім милосердя» опікується 50-ма родинами із соціально незахищених верств населення. Щодня заклад відвідують понад 20 дітей з особливими потребами. Відповідно поглиблений медичний огляд цих дітей був метою роботи пересувної педіатричної бригади, створеної на кафедрі дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ. На медогляд у «Дім милосердя» виїхали ортопед-травматолог — Михайло Процайло, педіатри — Тамара Воронцова та Віра Синицька. Крім них, до складу бригади ввійшли окуліст, клінічний ординатор кафедри оториноларингології та офтальмології — Олександра Пляшко, психіатр, доцент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Олена Смашна та дитячий стоматолог, професор кафедри дитячої стоматології Наталія Гевкалюк.

Одним з напрямків співпраці є координація зусиль для надання кваліфікованої медичної допомоги дітям. Професори нашого університету невдовзі матимуть змогу обстежити підопічних благодійної організації «Дім милосердя», проконсультують малечу й нададуть високоспеціалізовану медичну та стоматологічну допомогу.

У ТДМУ розвинений волонтерський рух, майбутні медики з чималим бажанням допомагають тим, хто потребує їхньої уваги й підтримки. Відповідно до цієї співпраці активно долучаються студенти нашого університету, які будуть приїжджати час від часу до діток, підтримуватимуть з ними

Спеціалісти бригади оглянули 34 дитини з особливими потребами.

**Прес-служба ТДМУ**

ВІТАЛЬНЯ

## ПРОФЕСОР ІГОР ВЕНГЕР: «ХІРУРГІЯ ВИМАГАЄ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ТА САМОВІДДАЧІ»

**(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)**  
— **Тема судинної імплантації була продовжена у вашій докторській дисертації?**

— Сенсом мого наукового життя стала розробка методик реконструктивних операцій, методів запобігання тромбозу реконструйованих судин, хірургічних методик лікування гіперліпемії. 1997 року я захистив докторську дисертацію «Методи запобігання тромбозу алопротеза при реконструкції артеріального русла». Її науковим консультантом був світлої пам'яті професор Леонід Якимович Ковальчук, це була перша спецрада з цієї спеціальності в нашому університеті. Матеріал до напи-

сання цієї роботи я готував упродовж багатьох років, прооперував 324 хворих. Приємно, що надійшло багато позитивних відгуків на результати моєї багаторічної праці, серед яких і відгук професора А.В. Покровського з Москви, професора І.І. Сухарева з Києва. У роботі я представив свій новий виріб медичного призначення — судинні протези, насичені сріблом, який має антибактеріальну та антитромболітичну дію.

**«ДЖЕРЕЛО СИЛ ТА ЕНЕРГІЇ — МОЯ РОДИНА Й ПРОФЕСІЯ»**



— **Що для вас найголовніше в житті? Чим займаються ваші діти? Чи обрали медичний шлях?**

— Джерело моїх життєвих сил та енергії — родина. Уже з плином літ розумію, що це найбільший скарб. Завжди збираюся у родинному колі, обговорюємо якісь події, спілкуємося. Дружина працює терапевтом у третій міській лікарні, має понад 40 років професійного стажу. Одна з доньок — Ольга Зарудна обрала медицину, працює в ТДМУ, вона доцент-ревматолог, а молодша — Мар'яна Караневич, викла-

дач іноземної мови, доцент педагогічного університету. Виховали двоє дітей сестри дружини, син Андрій Наконечний пішов моєю стежкою, став хірургом, а його сестра — вчителькою. Щодо захоплень, то найбільше з них — мандри. Особливо люблю подорожувати на авто, колись це був Крим, а зараз найближчі гори — Карпати, там знаходжу відпочинок для душі. Особливо, коли поруч є цікава книжка, свіже гірське повітря. Мені цікаві розмаїті жанри, і публіцистика, і романи. Нещодавно був на зустрічі з Василем Шкляром. Узагалі ж у житті так багато незвіданого та чимало речей, які надихають. Вважаю, що моя професія і є той двигун життєвої енергії, який дозволяє з оптимізмом дивитися на цей світ, бо допомагає пацієнтам повернутися до повноцінного життя.

**Лариса ЛУКАЩУК**



# НАТАЛЯ БОЙКО: «ЛЮДИНА БЕЗ МЕТИ – ЯК КОРАБЕЛЬ БЕЗ КОМПАСА»

Наталія Бойко – студентка 5 курсу медичного факультету, переможець II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з професійно орієнтованої дисципліни «Патоморфологія», що відбулася цього року на базі кафедри патологічної анатомії із секційним курсом та судової медицини ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Півсотні учасників з понад півтора десятка вишів змагалися за першість, але найкращі знання, що дуже приємно, продемонструвала студентка нашого університету.

**– Наталю, у вас уже був досвід участі у таких масштабних інтелектуальних змаганнях?**

– Так, це моя друга Всеукраїнська олімпіада з професійно орієнтованої дисципліни «Патоморфологія». Вперше в заході такого рівня я взяла участь навесні 2017 року й за результатами оцінювання теоретичних знань учасників олімпіади з усіх розділів навчальної дисципліни (на основі комп'ютерного тестування та оцінювання) отримала диплом за перше місце. Цього року вирішила спробувати власні сили знову.

**– І стали абсолютним переможцем. Несподівано для себе?**

– Я була впевнена у своїх знаннях. Проте стовідсоткової впевненості в перемозі, звичайно, не мала, тому це радше несподіванка. Цього разу я менше хвилюва-

лася, ніж тоді, коли вперше брала участь у Всеукраїнському етапі олімпіади, тож впевненіше демонструвала набуті знання й вміння застосувати їх на практиці. Хочу подякувати викладачам кафедри, які готували мене до олімпіади: доцентам Тамарі Вікторівні Дацко, Світлані Василівні Трач-Росоловській, завідувачу курсу судової медицини Валентині Васильовичу Франчуку. Їхня підтримка підживлювала мою віру у власні сили та прагнення гідно представити наш університет.

**– Як відбувалася олімпіада?**

– Вона мала кілька етапів. Журі оцінювало наші знання з усіх розділів навчальної дисципліни, володіння практичними навичками діагностики мікроскопічних проявів патологічних процесів і хвороб. Був також конкурс «Клініко-патологоанатомічні паралелі» на вміння проводити клініко-морфологічний аналіз на основі причинно-наслідкових співвідношень і конкурс «Ерудит» з кросвордом на знання епонімів у патоморфології. Епоніми – це найменування, утворені від власних імен лікарів, вчених і т. д., що використовують для позначення різноманітних понять, зокрема, у медицині, де епонімістичні терміни становлять значну частину термінології.

**– Який з цих етапів видався вам найскладнішим?**

– Мабуть, останній. Кросворд містив багато епонімічних назв, які зрідка застосовують, але я впоралася.

**– Були у вас в цьому році й інші здобутки, чи не так?**

– Під час Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих вчених, що його традиційно навесні зорганізовує наш університет, на засіданні секції «Морфологія в нормі та експерименті. Патоморфологія, судова медицина. Біологія та мікробіологія» я представила свою наукову роботу «Особливості судових рішень у випадках неналежного надання медичної допомоги». Працювала над нею під керівництвом чудового наставника – доцента кафедри патологічної анатомії із секційним курсом і судовою медициною Валентина Васильовича Франчука. Здобула друге місце.

**– Для навчання ви обрали ТДМУ, де дають гарні знання. А школу закінчили...**

– ... у Луцьку. До 10 класу навчалася в школі №3, потім перейшла до Волинського ліцею-інтернату обласної ради, згодом перейменованого у Волинський науковий ліцей-інтернат. Це один з найпрестижніших навчальних закладів краю, де відбуваються обласні турніри учні-

вських команд з біології, хімії, математики та інших дисциплін. Я була капітаном команди ліцею й ми не раз перемагали в цих турнірах. Вступати до медичного вишу вирішила ще в ліцеї та навіть спеціалізацію обрала: патанатомія, судово-медична експертиза. Це суміжні науки. Багато читала науково-популярної та спеціалізованої літератури судово-медичного спрямування. Коли стала студенткою, моє зацікавлення судовою медициною як окремою, самостійною та цікавою дисципліною медичної науки лише зросло. Цьому сприяла участь у студентських наукових гуртках з патологічної анатомії, патофізіології, в олімпіадах з професійно орієнтованої дисципліни «Патоморфологія». Прагну стати висококласним фахівцем у цій галузі. Як складеться – побачимо, але, на мою думку, важливо мати мету в житті. Людина без мети – як корабель без компаса.

**– Ваші улюблені заняття на дозвіллі?**

– Люблю активний відпочинок. До душі – страйкбол. Зацікавилася ним на 2 курсі. Ця гра нагадує пейнтбол, але схожість досить умовна. У страйкболі стріляють не кульками з фарбою, а маленькими пластмасовими кульками розміром з горошину. Зброя – точна копія бойової. Час від часу збираємося з друзя-

ми, щоб позмагатися у влучності та спритності, а головне – отримати задоволення. Ця командна гра – чудовий спосіб розрядки. Походи в гори люблю. Торік брала участь у спортивно-патріотичній тереновій грі «Гурби-Антонівці». Для мене, медика-волонтера, це був добрий вишкіл і можливість відпрацювати практичні навички з надання в разі потреби медичної допомоги. А останнього місяця минулого літа працювала медиком у дитячому таборі на Івано-Франківщині, де відпочивали хлопчики та дівчатка від 8 до 18 років з усієї України. Дуже позитивні спогади залишилися про спільні сходження на гору Хом'як, інші карпатські вершини.

Цікавлюся японською кулінарією та люблю готувати різного виду суші – для себе, друзів. Суші – смачна й корисна страва традиційної японської кухні, популярна нині в усьому світі. Але її треба вміти правильно приготувати. Мала можливість навчитися тонкощам цієї справи у професіоналів.

**– Майбутній лікар повинен довго й наполегливо вчитися. Які риси характеру вам у цьому допомагають?**

– Цілеспрямованість. Упертість. Якщо щось вирішила – не відступлю та робитиму все можливе, щоб досягти мети.

**– Ваш улюблений афоризм?**

– «Пам'ятай про смерть і живи сьогоднішнім днем». Життя непередбачуване й ти не знаєш, що буде завтра, тому не відкладай на потім те, що маєш зробити сьогодні.

**Лідія ХМІЛЯР**

## ПРО СЕБЕ ТА ТВОРЧІСТЬ

# ЛІКАР З ДУШЕЮ ПИСЬМЕННИКА

Таким був лейтмотив творчої зустрічі з кандидатом медичних наук, талановитим лікарем і науковцем, членом Національної спілки письменників України, лауреатом конкурсу «Людина року-2013» (Тернопільщина) Орестом Івановичем Березовським, що відбулася в читальній залі бібліотеки ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського в рамках декади відкритих дверей та з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек.

Бібліотекар Галина Галат коротко нагадала біографію шановного гостя та його здобутки як лікаря, науковця й письменника.

– Орест Іванович Березовський народився 21 серпня 1941 року в селі Грабовець Тернопільського району. 1957 року закінчив Баворівську середню школу з відзнакою та вступив до ТДМУ (на той час – інституту). Після закінчення вишу 1963-го працював у Козлівській районній лікарні. Через два роки молодого лікаря призвали на чинну військову службу. 1968-го вступив до аспірантури на кафедрі оперативної хірургії Тернопільського медичного вишу, захистив кандидатську дисертацію. З 1985 року – доцент кафедри травматології та ортопедії, доцент кафедри медичної біоетики і деонтології ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Орест Іванович – автор понад 100 наукових праць, у тому числі монографій «Імобілізація, компресія і distraкція у практичній травматології та ортопедії (власні аналітичні та класифікаційні матеріали) й «Остеосинтез шийки стегна (проблеми і перспективи технології та реабілітації)». Має 50 патентів на винаходи. Перу О.І. Бе-

резовського належать романи «Інтернаймичка», «Європа-центр», «Рожевий дурман», «Заплутані крила», «Кожному своє», «Страх як норма», «Фальшиві зорі», книга спогадів «В лабіринтах медицини, або 50 років лікарської практики».

Більше, ніж півстоліття, присвячені медицині, – великий зріз часу. На прохання аудиторії Орест Іванович розповів про те, коли й чому вирішив стати лікарем. Зокрема, згадав випадок, що неабияк вплинув на нього в дитинстві та схилив серце до хірургії.

– Хлопчиком поміж зеленими рядами картоплин на городі я знайшов ледь живу гуску, яку, мабуть, поранив сусідський пес. Приніс її на подвір'я. Дідусь, колишній січовий стрілець, який воював у військах Петлюри проти Денкіна та проти більшовиків, тож вмів надавати першу медичну допомогу пораненим, наказав мені міцно тримати гуску. Ножем він вишкріб всю нечисть з ран нещасної, щедро змачуючи їх гасом і відрізаючи гнилі клапти м'яких тканин. Ті, що дуже кровили, дідусь перев'язав нитками, і доручив мені зняти їх не раніше, ніж через день. В результаті гуска одужала і жила, доки не вмерла своєю смертю, бо кожної осені дідусева сокира милостиво обминала цю птицю. Цей випадок справив на мене неабияке враження й я вирішив, що стану лікарем, хірургом.

Після війни жити було дуже важко. Пам'ятаю голод 1946-47 років,

коли найбільшою дитячою мрією було мати шматок хліба, бажано зі смальцем або олією. До першого класу пішов у неповних шість років, бо вже вмів читати. Але в школі більше ходили в поле на буряки – збирати довгоносиків, ніж навчалися. Тато з війни не повернувся –

– То було велике щастя – стати студентом медичного вишу, такого престижного з огляду на соціальну значимість майбутньої професії. Ректором був Петро Омелянович Огій – прекрасний хірург і гарна людина. Студенти його дуже любили й до нас він ставився добре. З



**Олена ПРОЦІВ – директор бібліотеки ТДМУ та Орест БЕРЕЗОВСЬКИЙ – доцент**

повагою та вдячністю згадую також талановитих викладачів: професорів Е.Н. Бергера, І.О. Мельника, О.А. Яроша, чий лекції ми слухали за-тамувавши подих. Почастило мені навчатися і в професора Г.О. Русанова. Григорій Олександрович належав до когорти вчених-інтелігентів старої формації. Характер мав твердий, наполегливий та водночас доброзичливий. Допомігав, якщо хтось потребував допомоги, але й насварити міг, коли було за що.

Розповів Орест Іванович також про свою роботу хірургом Козлівської районної лікарні, і про службу в радянській армії – спершу солдатом, потім фельдшером в саперно-понтонному батальйоні на Закарпатті, звідки його перевели на посаду лікаря медсанбату у Володимир-Волинський. Відслуживши, повернувся на Тернопільщину та вступив до аспірантури на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії рідного вишу. Науковим керівником аспіранта О. Березовського під час написання канди-

датської дисертації став професор Г.О. Русанов.

Загалом на життєвому шляху, згадає Орест Іванович, зустрів чимало здібних, розумних і добрих людей – гарних фахівців і керівників. Щирі та теплі спогади про них містяться в автобіографічній книзі «В лабіринтах медицини, або 50 років лікарської практики». А ще в ній описано понад 200 гостросюжетних епізодів з лікарської та наукової практики Ореста Березовського. Нині автор готує продовження цієї книги. Впевнена, що після появи на світ нове видання швидко знайде дорогу до серцець читачів, бо пише Орест Іванович цікаво, правдиво й талановито.

Хоча він вважає себе передусім лікарем. А письменство...

– Це щось, що було всередині мене та проявилось, коли я почав писати свою першу книжку, – розповів Орест Іванович.

Він переконаний: професія лікаря завжди була, є і буде потрібною.

– У нинішнього покоління студентів-медиків прекрасні перспективи, бо можливість для навчання у вас значно краща, ніж ми мали свого часу, – зазначив Орест Іванович, звертаючись до молоді. – Головне – вчіться сумлінно.

Про свої творчі плани Орест Іванович сказав коротко:

– Плани є. Працюю.

Тож з нетерпінням чекатимемо на нові книги!

Випускник ТДМУ, а нині – доцент кафедри травматології та ортопедії ТДМУ Юрій Грубар побажав шановному Орестові Івановичу здоров'я, творчого натхнення й втілення нереалізованих ще задумів. Директор бібліотеки Олена Проців вручила гостю квіти та подякувала за цікаву розповідь.

**Лідія ХМІЛЯР**

# БУДІВНИЧИЙ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Після закінчення Станіславського (Івано-Франківського) медичного інституту 1958 року я приїхав в Гусятинську районну лікарню, в якій головним лікарем працював вже знаний на той час Василь Тимофійович Шкробот. Про лікаря-чудодійника я знав з розповіді батьків і людей із сусідніх сіл Гусятинщини ще коли вчився в середній школі.

Зайшовши в приміщення лікарні, зустрів його в коридорі та відрекомендувався, що отримав скерування на роботу. Дізнавшись, що я маю працювати фтизіатром, він доброзичливо переконував мене, що для мене є робота акушера-гінеколога. Упродовж шести місяців лікарня була без гінеколога, а рік — без хірурга, і він сам мусив виконувати їхні професійні обов'язки. Побачивши моє незадоволення, запросив оглянути лікарню. Палати облаштували лише по чотири ліжка, а у двох палатах під стелею були дві довгі скляні пачки, з яких за допомогою електричних механізмів силалося просо, створюючи ефект дощу, що заспокоїливо впливало на хворих. Це вело до одужання хворих з виразками шлунку, розладами центральної нервової системи, бронхіальної астми, особливо у дітей. Василь Тимофійович уперше в Україні запровадив лікування сном й отримав позитивні результати.

Народився Василь Тимофійович 4 жовтня 1918 року в селі Кремінна Городоцького району Хмельницької області в селянській сім'ї. 1937 року він з відзнакою закінчив середню школу й без вступних іспитів вступив до Вінницького медичного інституту. Після четвертого курсу проходив виробничу практику у Волочеській районній лікарні. Через декілька днів розпочалася Друга світова війна й Вінницький

медінститут евакуювали до Краснодара. Враховуючи потребу лікарів у діючій армії, студенти 5 курсу за скороченою програмою отримали дипломи лікарів, їх скерували в армію, яка вже вела бої. Василя Тимофійовича призначили в полк хірургом. У грудні 1941 року підрозділ його бригади потрапив в оточення німецьких військ. При спробі вийти з оточення Василь Тимофійович був важко поранений, тож опинився у полоні. Після одужання працював робочим на залізниці в Ніжині, потім — у Фастові. В лютому 1942-го йому вдалося втекти з полону, вдома продовжував лікуватися. Одужання співпало з визволенням Хмельниччини від фашистів, що дало можливість почати працювати за спеціальністю. З квітня 1944 року до лютого 1946 року був завідувачим райздороввідділом Городоцького району. Згодом скерували для роботи в Тернопільську область. Працював завідувачим райздороввідділу Гусятинського району, потім головним лікарем районної лікарні. Взв'язав розбудовувати лікувальний заклад, добудувати пологовий відділ. Він створив кістково-туберкульозний санаторій у зруйнованому війною приміщенні австрійського військового шпиталю. Крім організаційної роботи, проводив прийом хворих, операції хірургічним, травматологічним і гінекологічним хворим, а також рентген-обстеження.

Мене вразила його відданість роботі. Не чув від нього ніколи скарги на втому, зайнятість і головне — не бачив зневажливого ставлення до підлеглих. Він був батьком для всіх, а хворі обожнювали його. Один раз на тиждень приймав хворих у поліклініці. Цього дня центральна дорога селища була запов-



нена масою фір, на яких привозили хворих не лише з Тернопільщини, але й з Хмельницької, Львівської, Чернівецької областей. Такої слави та авторитету не мав жоден лікар області, і не лише тоді.

Гусятинська райлікарня стала школою передового досвіду всесоюзного значення. Василь Тимофійович з тодішнім міністром охорони здоров'я П.Л. Шупиком опублікували книжку «Передовий досвід роботи Гусятинської районної лікарні». 1952 року В.Т. Шкробот виступив на всесоюзному активі медпрацівників, як один з кращих організаторів медичної допомоги населенню. Тоді Василя Тимофійовича було нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора. В кожному селі району відкривав фельдшерсько-акушерські пункти та забезпечував усім необхідним для безперебійної праці фельдшерів й акушерок. Багато часу вимагало надання конкретної допомоги працівникам і хворим. 13 років свого життя Василь Тимофійович віддав Гусятинщині.

Як талановитого та здібного організатора медичної служби, в жовтні 1959 року Василя Тимофійовича перевели до Тернополя: спочатку головним лікарем пологового будинку, який споруджували, а з березня 1960 року — головним лікарем Тернопільської міської лікарні. Василь Тимофійович став головним консультантом будівництва другої міської лікарні 1973-1975 рр. Тепер нам важко уявити, що головному лікареві підпорядковувалися санепідстанція, туберкульозне та психоневрологічне відділення, відділення невідкладної допомоги. Крім того, ще встигав проводити складні операції.

На схилі років він якось сказав: «Я дуже любив свою роботу й можу повторити сказану кимось з великих фразу, що найближча мені людина — це хворий».

Особливо слід відзначити, що Василю Тимофійовичу приділяв велику увагу співпраці з медичним інститутом, сприяв роботі терапевтичної та хірургічної кафедр, які працювали на базі міської лікарні.

Працюючи в районі, В.Т. Шкробот був депутатом райради, а в селищі — депутатом селищної ради кількох скликань, членом правління республіканських товариств хірургів і Червоного Хреста. Був нагороджений трьома орденами і 10 медалями, зокрема, медаллю Пирогова, якою нагороджують за видатні заслуги в хірургії, значком «Відмінник охорони здоров'я». Написав монографію на хірургічну тему, а також мав 30 наукових публікацій у різних медичних журналах.

За власним бажанням 1983 року залишив посаду головного лікаря першої міської лікарні, яка під його керівництвом стала багатопрофільною. До 1992 року працював хірургом-консультантом, навчаючи молодих, здібних хірургів. Василь Тимофійович був великим працелюбом, талановитим хірургом і водночас надзвичайно скромною та шляхетною людиною, яка ніколи не була осторонь людського горя. Залишився жити в серцях його учнів, однодумців, колег, а також багатьох людей, яким врятував життя. 20 вересня 2006 року перестало битися невтомне серце людини-легенди Василя Тимофійовича Шкробота.

Василь Тимофійович разом з дружиною Валентиною Лаврентівною виховали двох синів, які стали лікарями. Один з них, Володимир, у молодому віці був хірургом, а тепер, понад 15 років, очолює обласну психоневрологічну лікарню, кандидат медичних наук, доцент, заслужений лікар України. Другий син, Всеволод, — ендокринолог, працював у міській лікарні.

**Льонгін ГУТА,**  
кандидат медичних наук,  
доцент, ветеран  
акушерсько-гінекологічної  
служби та ТДМУ

## ТВОРЧА ЗУСТРІЧ

# «КОРОЛЬ ПОСТЕДЖАТОРЕ» ОЛЕКСАНДР МАРЧЕНКО

У читальній залі бібліотеки ТДМУ в рамках декади відкритих дверей та з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек відбулася творча зустріч з відомим музикантом, бардом, літератором і перекладачем, членом Національної спілки письменників України, тернопільянином Олександром Марченком.

— Багатогранність таланту пана Олександра вражає: піаніст, шансон'є, поет, перекладач, педагог, актор, — розповіла бібліотекар Світлана Шпунар. — Випускник Тернопільського музичного училища ім. С. Крушельницької й Львівської державної консерваторії, Олександр Марченко пра-

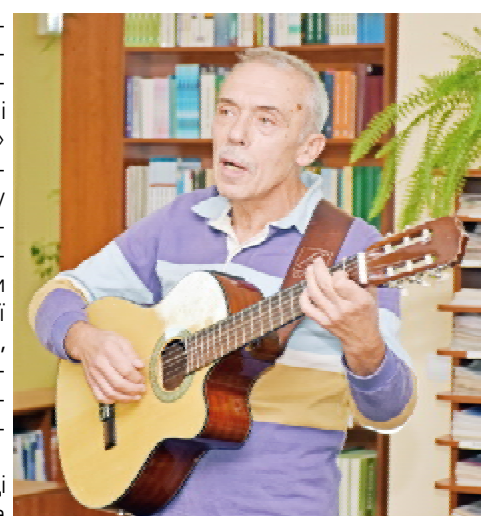
цював у Тернопільській та Київській філармоніях, керував студією авторської пісні при Київському державному університеті. З 1999 року перебував в Італії, де здобув популярність як виконавець неаполітанських, французьких, українських, польських, ро-

сійських пісень. Його називали «король постеджаторе».

— Постеджаторе — це неаполітанський варіант трубадурів або наших кобзарів. Вони з XV століття є основними носіями неаполітанської пісні, — розповів на зустрічі музикант. У його творчому доробку — компакт-диск з неаполітанськими класичними піснями та компакт-диск «Повій, вітре» за мотивами творів класиків української літератури Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, а також збірка власних поезій. У фільмі про 12 найкращих сучасних виконавців неаполітанської пісні Олександр

Марченко був єдиним іноземцем, а в італо-американському історично-документальному фільмі «Неаполітанське серце» він уперше виконав класичну неаполітанську пісню «Кармела» українською мовою. Йому також належать переклади поезій класика польської літератури Ю. Тувіма, французької — Ж. Прев'єра; іспанської — Ф.Г. Лорки й численних неаполітанських пісень.

На зустрічі в бібліотеці у виконанні Олександра Марченка прозвучали італійські серенади, народні неаполітанські та українські пісні, популярні романси й пісні композитора Олександра Білаша, написані на слова Дмитра Павличка, що увійшли до золотої скарбниці української музики. Аудиторія слухала, затамувавши подих. Тишу порушували лише дружні оплески глядачів, що лунали після кожної



пісні. Директор бібліотеки Олена Проців тепло подякувала гостю за чудовий виступ: «Культура не знає меж і кордонів, об'єднуючи людей. Бо гарну пісню люблять усі, тож нехай ваша творчість здобуває дедалі більшу популярність і в Україні, і за кордоном».

**Лідія ХМІЛЯР**



# ЛІКАР-ЛЕГЕНДА, ОРГАНІЗАТОР АКУШЕРСЬКО-ГІНЕКОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ОБЛАСТІ

8 жовтня 1918 року в селі Митки Барського району Вінницької області в багатодітній селянській сім'ї народилася донечка, якій судилося стати видатним лікарем, про яку будуть знати не лише на її батьківщині, але й у всій Україні.

Закінчивши Барську середню школу 1937 року, Надія Василівна Рижак відразу вступила на навчання до Вінницького медичного інституту й у квітні 1944 року закінчила його із запізненням на два роки через Другу світову війну. Її скерували на роботу завідувачкою дитячою консультацією Чемеровецького району Хмельницької області, де працювала до 9 квітня 1945 року, а відтак перевели в Гусятинську район-

відділень не було. Саме тоді в молодій талановитій лікарки з'явилася бажання стати акушером-гінекологом. І вона поїхала у Львівський медичний інститут для вдосконалення знань з акушерства та гінекології. Після закінчення навчання 1947 року Надія Василівна отримала скерування на роботу в Копичинську районну лікарню, де впродовж п'яти років очолювала акушерську та педіатричну служби. Завдяки невтомній, наполегливій організаційній праці вона домоглася відкриття пологового відділення, яке було одним з перших у лікарнях області. Керівництво обласного управління охорони здоров'я перевело Надію Василівну на посаду головного лікаря пологового будин-



би, яку вона очолювала впродовж 27 років.

З великим ентузіазмом Надія Рижак взялася за створення в районних і дільничних лікарнях пологових відділень та колгоспних пологових будинків, що зумовило повну відсутність пологів вдома. Великим досягненням Надії Василівни була організація виїзних бригад для надання допомоги при невідкладних станах в акушерстві та гінекології. Вона сама виїжджала в районні та дільничні лікарні, а також у колгоспні пологові будинки, де навчала молодих лікарів наданню хірургічної допомоги поза пологами та при пологах. 1962 року, вперше в області, не було жодного випадку материнської смертності при пологах. 1964 року Надії Василівні було присвоєно звання «Заслужений лікар України», а 1972 року вона отримала знак «Відмінник охорони здоров'я». Відзначена також урядовими нагородами — медаллю «За трудову доблесть» і орденом Трудового Червоного Прапора.

Моя щаслива доля звела мене з Надією Василівною в серпні 1958 року, коли я почав виконувати обов'язки акушера-гінеколога з волі мого вчителя Василя Тимофійовича Шкробота. Нас, молодих лікарів, які виб-

немає більшої радості, як почув-тя материнства.

Н.В. Рижак, працюючи за сумісництвом асистентом кафедри акушерства та гінекології в перші роки існування медичного інституту, залишилася в пам'яті випускників 60-70-х років як прекрасний, талановитий спеціаліст і педагог.

Надія Василівна була надзвичайно обдарованим хірургом, виконувала всі гінекологічні та онкогінекологічні операції. Боротьба за життя людини — є подвиг, і цей подвиг був для Надії Василівни щоденною, буденною працею.

Є люди, життя яких нагадує світло яскравої зірки, і навіть,



**Надія РИЖАК і професор Соломон КІСІН проводять конференцію (1960 р.)**

рали цю важку ділянку медицини, приємно вразило чуйне, доброзичливе ставлення до нас. Вона пояснювала нам помилки, які ми допустили в різних ситуаціях як в акушерстві, так і в гінекології. Інколи такий розгляд помилок наводив на думку, що краще б Надія Василівна покарала, а не змушувала переживати власні помилки. Це були поради люблячої матері.

Надія Василівна не лише лікувала, а також співпереживала. Не злічити, скількох жінок вона врятувала, а скільком допомогла стати матерями та скількох немовлят прийняли її материнські руки, чаклуючи над таким великим таїнством природи, як пологи. Бо немає більшого щастя,

коли вона гасне, світло це продовжує зігрівати душі. Надія Василівна була однією з них і залишається назавжди для нас та й майбутніх поколінь акушерів-гінекологів.

На 95-у році життя, 15 грудня 2012 р., перестало битися серце заслуженого лікаря України, талановитого лікаря-легенди, видатного організатора акушерсько-гінекологічної служби в області та старійшини акушерства в Україні, прекрасної людини, доброї матері, бабусі й прабабусі Надії Василівни Рижак.

**Льонгин ГУТА,  
кандидат медичних наук,  
доцент, ветеран  
акушерсько-гінекологічної  
служби та ТДМУ**



**Надія РИЖАК готується до прийому пологів (1970 р.)**

ну лікарню, де не було жодного лікаря. Тому вона приймала різних хворих та пологи — у помешканнях жінок, бо пологових

ку в Тернополі, а в квітні 1953 року призначають обласним акушер-гінекологом, де проявився її хист керівника медичної служ-

**7 жовтня виповнилося 60 років доцентів кафедри акушерства та гінекології ННІ післядипломної освіти ТДМУ Богданові Миколайовичу БЕГОШУ.**

Вельмишановний Богдане Миколайовичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 5 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 26-літній трудовий шлях старшого лаборанта, асистента, а останні 11 років — доцента кафедри акушерства та гінекології ННІ післядипломної освіти.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста — акушера-гінеколога, досвідченого педагога за багаторічну невтомну працю, високий професіо-



налізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як відповідального за виховну роботу кафедри, секретаря редколегії журналу «Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології».

Ваша професійна та громадсь-

ка робота відзначені грамотою Тернопільської обласної ради.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Богдане Миколайовичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється

хата,

Достатком, щирістю і сонячним

теплом,

Хай буде вірних друзів в ній

багато,

Прихильна доля огорта крилом!

**Ректорат і профком ТДМУ**

**імені І.Я. Горбачевського**

## НА СТРУНАХ ДУШІ

### ДОЛЯ

Невловима, мов вітер у полі,  
Незбагненна, як всесвіт і час,  
Чи ти слуга чиєсь волі,  
Що все вирішуєш за нас?  
Ти випадаєш з поля зору,  
Тебе не вловлює наш слух,  
Ти нас удень і в нічну пору  
Ставиш, мов гончар, на круг.  
Тебе цуратися негоже,  
Тобі підвладна навіть мить.  
Ти ж оцасливити нас можеш,  
Та і нещасними зробиш.  
\*\*\*

Не облетіти поглядом,  
думками  
Нічного неба дивовижний  
світ,  
Який засіяний планетами,  
зірками,  
До них людина прокладає  
слід.  
Манить його божественна  
краса,  
Богів у ньому поселили  
греки.  
Єднають землю й небеса

Молитви, грози й крик  
лелеки.

\*\*\*

Вдалеч від отчого порога,  
Під сьайвом сонця чи зірок,  
Поведе життя дорога  
У часи радощів й тривоги,  
В часи поразок й перемог,  
В часи здобутків і утрат,  
І до буднів, і до свят.  
\*\*\*

Хтось відмовлявся від  
філіжанки кави,  
Не досягав ні почестей,  
ні слави.  
Й без неї не точилася  
розмова  
В кав'ярнях Києва,  
Тернополя і Львова.  
Вона знімає з душі стреси,  
втому,  
Не раз і шлях продовжує  
додому.  
І не збагнути магію її,  
Так, як і всесвіту краї.

**Валерій ДІДУХ,  
доцент ТДМУ**

# ПРОФЕСОР ВІКТОР ШІДЛОВСЬКИЙ: «МОЄ ЗАХОПЛЕННЯ – МЕДИЧНА НАУКА»

Бібліотекар Тетяна Майовецька коротко нагадала про основні віхи життєвого та професійного шляху шановного гостя, його науковий доробок:

— Віктор Олександрович Шідловський народився 1 серпня 1943 року в селі Довгалівка Талалаївського району на Чернігівщині. 1960-го із золотою медаллю закінчив середню школу. Після року праці слюсарем «Київметробуду» вступив до Тернопільського державного медичного інституту (нині – університету). Отримавши диплом з відзнакою, 1970-1972 рр. працював лікарем-хірургом Білогірської центральної районної лікарні на Хмельниччині. 1972-1975-й – роки навчання в аспірантурі, спочатку на кафедрі факультетської хірургії Тернопільського медінституту, а потім у Київському НДІ гематології та переливання крові. З 1975 року Віктор Олександрович працює на викладацькій роботі в Тернопільському медичному інституті на посадах асистента (1975-1987 рр.), доцента (1987-1989 рр.), завідувача кафедри загальної хірургії (1989-1998 рр.), завідувача кафедри факультетської хірургії (1998-2005 рр.), завідувача кафедри загальної та оперативної хірургії з топографічною анатомією (2005-2010 рр.). З 2010 року – професор цієї кафедри. Віктор Шідловський – автор та співавтор понад 160 наукових праць, трьох підручників з хірургії та двох посібників для лікарів з клінічної тиреології. Зокрема, він є співредителем двотомного підручника «Хірургія», за який авторський колектив отримав Державну премію України в галузі науки та техніки.

Досвідчений педагог і знайомий науковець, професор Шідловський активно впроваджує в навчальний процес сучасні технології. Особливо вагомим є внесок Віктора Олександровича у розробку нових й удосконалення існуючих методів діагностики та лікування захворювань щитоподібної залози. Він уперше в Україні застосував технологію Liga Surge при виконанні операцій на щитоподібній

**Під час декади відкритих дверей, приуроченій Всеукраїнському дню бібліотек, в читальній залі університетської книгозбірні відбулася зустріч студентів з колишнім випускником ТДМУ, а нині – відомим хірургом-ендокринологом, доктором медичних наук, професором кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією ім. професора Л.Я.Ковальчука, заслуженим лікарем України, лауреатом Державної премії України в галузі науки та техніки Віктором Олександровичем Шідловським. Лейтмотивом зустрічі стали його слова: «Моє захоплення – медична наука».**

залозі та впровадив у лікування вузлового зоба малоінвазивні методи, зокрема лазерну інтерстиціальну термотерапію, склеротерапію та їх поєднання. Його наукові розробки в галузі тиреології захищені п'ятьма патентами на винахід.

Про те, чому вирішив стати лікарем, про навчання й роботу за фахом, викладацьку та наукову діяльність професор В.О. Шідловський на прохання присутніх розповів докладніше.

— Після закінчення школи я подав документи до Київської політехніки на радіофакультет, бо любив фізику й добре знався на радіоприймальних пристроях. Медальсти 1960 року вступали на загальних підставах. Для зарахування в студенти мені не вистачило одного бала й я пішов працювати в «Метробуд» слюсарем. Навчався також на підготовчих курсах в політехнічному. Одного дня на будівництві тунелю стався нещасний випадок. Допомогаючи медикам рятувати травмованих, я вирішив, що стану лікарем. Радіотехніка ж залишається моїм захопленням донині. На законах електрофізики ґрунтується

ефективний метод інтраопераційної ідентифікації гортанних нервів, який я запровадив. Він дає змогу серед тканин операційної рани безпомилково ідентифікувати тканину нерва та не лише перевірити її цілісність, а й зберегти від травм. Зреалізувати задум допомогла група вчених – математиків, фізиків, спеціалістів з ІТ-технологій Тернопільського національного економічного та Тернопільського національного технічного університетів. Нову технологію й метод запатентовано.

Розповідаючи про студентські роки, професор В.О. Шідловський з вдячністю згадував улюблених викладачів і, зокрема, першого ректора вишу П.О. Огія.

— Наш випуск в університеті був десятим. З 212 однокурсників один став академіком, 12 – професорами і 52 – кандидатами наук. У студентів була жадаба до знань. На одному курсі зі мною навчалися, зокрема, Ярослав Боднар, нині – професор, завідувач кафедри патологічної анатомії із секційним курсом і судової медицини ТДМУ, Сюзанна Локай – професор кафедри терапії ТДМУ, Фелікс Звершхановський – професор кафедри терапії навчально-наукового інституту післядипломної освіти ТДМУ, Віталій Цимбалюк, академік НАМН України, президент Національної академії медичних наук України. Мені поталанило бути учнем першого ректора ТДМУ (тоді ще інституту) Петра Омеляновича Огія, а пізніше – його аспірантом. Петро Омелянович був не-

ординарною особистістю. Талановитий хірург, високоінтелектуальний, вимогливий та водночас надзвичайно доброзичливий, ректор багато уваги приділяв студентам і моло-



дим вченим. Приходив на заняття гуртка, у віварій, брав участь у дослідженнях, навчав, пояснював. Під його керівництвом я написав свою першу наукову статтю, яку надрукували у фаховому журналі. Починаючи з 4 курсу, ходив на ургентні чергування у відділення хірургії, брав участь в операціях. Перед випуском ректор запитав нас, претендентів на диплом з відзнакою, хто ким хоче бути. Я відповів: «Викладачем кафедри хірургії. Але спершу попрацюю хірургом в якійсь віддаленій лікарні».

Так у житті молодого хірурга Віктора Шідловського з'явилася лікарня в містечку Білогір'я на Хмельниччині. А через два роки, повернувшись до Тернополя, він вступив до аспірантури.

У студентські та аспірантські роки, згадував Віктор Олександрович, він активно користувався послугами бібліотеки, яка тоді містилася в підвалі корпусу на вулиці Руській. Її першим директором Павло Сидорович Герасименко був прекрасною людиною, але до недбайливих студентів ставився суворо. Підручників

не вистачало, тому, не дай Боже, було пошкодити чи забруднити взятую книжку. Нині університетська бібліотека має багатий книжковий фонд, який щороку поповнюється, до послуг відвідувачів також Інтернет. Професор В.О. Шідловський вітає появу нових технологій та активно користується Інтернетом, але книгу, каже, Інтернет не замінить. Книга – найкращий друг і джерело знань.

Він і сам написав їх чимало. Студентів зацікавила, зокрема, історія появи на світ двотомного підручника із загальної хірургії, за який авторам присуджено Державну премію України в галузі науки та техніки.

— Працювали над ним два роки й видали 2002-го, до ХХ з'їзду хірургів України, – розповів Віктор Олександрович. – Перший тираж розійшовся дуже швидко, нині маємо вже п'яте перевидання. Зараз зі співавторами працюємо над створенням підручника «Хірургія для студентів старших курсів».

Цілеспрямованість і величезна працездатність професора Шідловського – риси, які не можуть не захоплювати. «Звідки, Вікторе Олександровичу, черпає енергію й насагу?» – запитували учасники зустрічі.

«Джерело духовної наснаги – сім'я, – ділиться думками професор. – Дуже люблю свою дружину, дітей, онуків. На дозвіллі найкращим відпочинком колись була рибалка, тепер – прогулянки лісом. Люблю читати книжки, більше філософського плану, і не лише, ходити в театр. І радіосправа залишається моїм захопленням».

На завершення розмови Віктор Олександрович побажав студентам наснаги в навчанні, нагадавши їм вислів давньокитайського мислителя та філософа Конфуція: «Дорогу здолає той, хто йде».

Директор бібліотеки Олена Проців від імені присутніх тепло подякувала Вікторіві Олександровичу за цікаву розповідь, зазначивши, що студенти-першокурсники мали ще одну нагоду переконатися в правильності свого вибору, бо ТДМУ – найкращий університет, де працюють найкращі викладачі і є всі умови для навчання.

Лідія ХМІЛЯР,  
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)



## КРОСВОРД

1	2	3		4	5	6	7
			8				
9		10				11	
					14	15	
12	13			16	17		
	18				19		
20			21	22			23
24			25			26	
27	28	29				30	
31				32			

**Горизонталь:** 1. Період часу тривалістю десять днів. 4. Дихальне горло. 9. Невеликий ресторан. 10. Роман У.-С. Моєма. 11. Ключ до способу розшифрування тексту. 12. Засклений виступ у зовнішній стіні будинку. 14. У математиці – відрізок, який сполучає дві будь-які точки кривої лінії. 16. Одиничний вектор. 18. Кокетування, залицяння. 19. Гірський масив у Греції. 21. Поема Т. Шевченка. 24. Хижий ссавець родини єнотових. 26. Підвищена рівнина. 27. Самець кішки. 29. Залізнична платформа. 30. Передавання м'яча партнерами у командних спортивних іграх. 31. Суддя спортивних змагань. 32. Бельгійський письменник Шарль де...

**Вертикаль:** 1. Актор, який замінює основного виконавця ролі. 2. Дитяча заразна хвороба. 3. Щипковий музичний інструмент, поширений у Таджики. 5. Російський живописець, який тривалий час проживав у Індії. 6. Морська риба родини тріскових. 7. Мисливська сумка. 8. Поширений у тропічних лісах ссавець з невеликим хоботом. 13. Прикраса, ювелірний виріб. 15. Апаратура для освітлення авансцени низу. 16. Співак Георг. 17. Загальний кольоровий лад художнього твору. 20. Кольорова смуга, що утворюється від розкладу білого світла. 22. Вид музичного мистецтва. 23. Страховисько, потвора. 25. Одиниця сили електричного струму. 26. Живописний твір для декоративного оздоблення стіни. 28. Гостра інфекційна хвороба. 30. Нічийна шахова позиція.

### Смішно!

Лікар пацієнту:  
— Та-а-а-к, наступного тижня вас огляне Олег Святославович...  
— Хто ж це такий?  
— Наш патологоанатом...  
\*\*\*

— У тебе новий братик? – питають малого хлопчика.  
— Мама купила, але він мені не подобається, – відповідає той.  
— Увесь час реве і реве.  
— А ви його верніть назад.  
— Не можна, ми ним уже два дні користувалися.

### Відповіді на сканворд, вміщений у № 18, 2018 р.

1. Вітамін. 2. Канкан. 3. Ту. 4. Полуниця. 5. Анти. 6. Нюх. 7. Юта. 8. Тархун. 9. Апельсин. 10. Норка. 11. Риса. 12. ТТ. 13. Юка. 14. НСЖУ. 15. Цистерна. 16. Атлас. 17. Ра. 18. Як. 19. Засага. 20. Журн. 21. Україна. 22. Яр. 23. Стук. 24. Рай. 25. «Жок». 26. Акробат. 27. Авокадо. 28. Ле. 29. Ноша. 30. Їжа. 31. Маля. 32. Аве. 33. «Інтер». 34. НОК. 35. Акр. 36. Біб. 37. Го. 38. Акин. 39. Суниця. 40. Сі. 41. Бі. 42. Адрес. 43. Салат. 44. Обрус. 45. РБУ. 46. Чоловік. 47. Фікус. 48. На. 49. Тім'я. 50. Тил. 51. Пліца. 52. М'ята. 53. Ял. 54. Ура. 55. Уж. 56. Сім'я. 57. Жінка. 58. Оз. 59. Актор. 60. Забіг. 61. Банан. 62. Іл. 63. Цибуля. 64. Софія. 65. Алое. 66. Гол. 67. Унісон. 68. Іво. 69. Ода. 70. Диня. 71. Вид. 72. Она. 73. Син.